

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 22. II aastakäik

15. novembril 1927

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas	Emk. 250.—
Poolaastas	„ 150.—
Välismaale	„ 500.—
Poolaastas	„ 300.—

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal esmaspäeval, kesknädalal ja reedel kella 2—3 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 Ihk. .	Emk. 4000.—
1/2 „ .	„ 2200.—
1/4 „ .	„ 1200.—
Kaanekülgedel—kokkuleppel	

SISU: Naabermaade uuemad sammud rahvusliku kaubalaevastiku arendamise alal ja selle järeldused meie kohta. Meie konsulaar-õrgu laiendamine. Kuidas hoidub äri ostjaskonna kaotamisest. Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsi märgukiri juriidiliste isikute maksutamise seaduseelnõu kohta. Londoni kaubanduskoja Eesti sektsiooni tegevusest. Pliimasaadused maailmalurul Eesti põllumajanduslike masinate inventari kasvamise võimalusi. Kaubandus-tööstuskoja teate d. Jääkilaue ell küsimus Eesti sadamates. Koja märgukiri teedeministrile Lõuna-Eesti kaubaveo raudteetarifi muutmise kohta. Majanduslike teatoid kodu- ja välismaalt. Unsi ettevõtteid. Tolliteatoid. Turgude ülevaade. Välisbörssid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Naabermaade uuemad sammud rahvusliku kaubalaevastiku arendamise alal ja selle järeldused meie kohta.

E. M.

Pärastsõjaaegsed suured nõudmised kaubalaevade, eriti liinilaevade, moderniseerimiseks ning rahvusvahelises võistluses sammu pidamises on eriti Skandinaavia riikides suurt tähelepanu leidnud, millejuures riigid püüavad täpselt jälgida selle majandusala arenemist ning vastavalt kaasa mõjuda arenemise võimaldamiseks.

Vaatamata sõjaaegsete suurte teenistuste ja kapitalide kokkuajamise peale on ka Skandinaavia maades siiski tunda puudust eriti odavam krediidi alal, mida vajab moodne laevasõit.

Selle puuduse kõrvaldamisel pole riigid jäänud pealtvaatajaks, vaid püüavad teha kõik, et võimaldada kaubalaevastikkude arenemist.

Kõige uuematest sammudest sellel alal võiks nimetada järgmisi:

Soomes on valitsuse poolt esitatud riigikogule 1 miljardi Emk. suuruse laevasõidu laenufondi seaduse kava, kust on ette nähtud pikaajaliste laenude andmine uute laevade ehitamiseks või ostmiseks 6%, missugune % aga väheneks ühes Soome panga diskonto protsendiga. Igale aastal antaks 200 milj. mk. eelarve korras ning fondi tagasimaksud ja protsendid läheksid fondi kasutusse.

Fondi abil on ette nähtud Soome kauba- ja eriti reisijate- ja liinilaevastiku suurenemist.

Peale selle annab Soome riik veel üksikutele juhtudel liinilaevade ehitamiseks pikaajalisi laenusid, nagu näiteks Hango-Hulli liinilaeva „Oberoni“ ehitamiseks 50-miljon. 12 a. peale ilma % laen. Ka liinide toetamiseks on Soomes iga aasta eelarves vastavad summad — Turku-Stokholmi liinil üksi 20 milj. mk. aastas.

Rootsis on juba 1902. a. alates laevasõidu laenufond, mis senini oli 2 miljardi Emk. Sellest fondist antakse laenusid kuni 10 a. kestvusega ning 1925. a. vähendati protsent 4% peale.

Nüüd on Rootsi kaubandusministeeriumi poolt tehtud ettepanek 1928. a. alguks fondi tõsta 800 milj. mk. võrra. Seletuskirjas toonitab Rootsi kaubandusministeerium, et senised fondi summad on väga kaasa mõjunud Rootsi kaubalaevastiku, eriti liinilaevade tõusuks. Kuid pärast sõda on tekkinud tarvidus eriti rõhku panna kaubalaevastiku moderniseerimise peale, kuna kasvav võistlus nõuab paremate laevade tarvitamist, samuti kui kirjutab ette odavam krediiti. Nii oli 1927. a. esimese poole jooksul

nõudmisi laenufondist üle 1 miljardi peale, kuna aga rahuldada võis ainult umb. 150 miljoni. Laenufondi suurendamist toetavad Rootsi laevatööstused ja laevaomanikkude ühing. Üldise meeoleu ning Rootsi huvi järele oma kaubalaevastiku vastu otsustades on kindlasti loota, et fond tõstetakse kuni 2,8 miljardi margani. — Peale selle annab Rootsi riik igal aastal teatud liinidele suured toetussummad, nagu Stokholm-Turku liinile üksi 10 miljoni mk.

Ka Norra ei ole enam läbi saanud endisel viisil pankade kaudu laenu saamisega, mis Norra kaubalaevastiku rikkuse juures võimalik oli (aastane laevastiku bruto-sissetulek umb. 45 miljardi mk.), vaid praegu on asutamisel laevaomanikkude algatusel ja riigi toetusel eriline laevahüpoteeegi pank, mille põhikapital on 100 milj. mk. ning kohe alguses pangale asutatakse sõjaaegsete kahjulaste summadest riigi poolt 100 milj., peale selle tehakse kohe alguses 400-milj. obligatsiooni laen. Pank hakkab andma pikaajalisi odavaprotsendilisi laenusid (5 või 6%) ainult laevadele ning laenude kogusumma võib tõusta kuni 4 miljardi mk.

Meie naabri Läti poolt laevasõiduks antavate laenude kohta on teada, et Lätimaal erilist rõhku pannakse laevasõidu kasutamiseks rahva tegevusalade juureloomisel. Läti riigi krediidi kavas on ette nähtud laevasõidu peale umb. 75 milj. Emk. 6%. Eriti selle mõjuva kaasabi tagajärjel on Läti kaubalaevastik viimastel aas-

tatel suurenenud 16.000—20.000 reg.-tn. võrra aastas, tõustes praegu kuni 100.000 reg.-tn., millele bruto-teenistus tõuseb suurte summadeni ning „nägematu eksport“ samuti pealegi veel elustades Läti sadamate tegevust ja transiitliikumist.

Isegi meie naaber Vene on kaubalaevastiku suurendamise peale pannud erilist rõhku, tõttades välja ja täitmisele võttes terve laevaehituse programmi, kus ette nähtud sajad tuhanded tonnid.

Nii näeme, et ümberringi kõik mererahvad suuremat tähelepanu juhivad laevasõidule ning vaatamata, et seal krediidi- ja rahatingimused tihti kergemad kui meil, ka eelarve korras suuri summasid kaubalaevastikkude peale kulutavad.

Neid summasid ja masstaabi meie omadega võrreldes näeme, et meil siin praktiliselt midagi pole tehtud, sest 5—10 milj. mk. andmine eelarve korras laevasõidu laenu fondi ei suuda asja lahendamiseks kaasa aidata.

Rõõmustavalt on riigi pikalaenu pangas ette nähtud ka laevasõidu finantseerimine, kuid vaatamata sellele, et see majandusala peab ilma kaitseta võistluses olema välismaade laevadega, kus krediit 4—6% kasutada, ei ole kahjuks meie pikalaenu pangas, vaatamata vastavate ringkondade ettepanekutele, seda mitte ette nähtud.

Kui tahame oma kaubalaevastikku näha arenemas, siis peame talitama vähegi avarama ja kaugeleulatuvama pilguga.

Meie konsulaarvõrgu laiendamine.

H. Haljaspõld.

Sel alal üle pika aja jälle veidi clavust. Igati rõõmustav nähtus.

Ameerika Ühisriikides tahetakse avada kaks uut konsulaati, mis ka arusaadav, kui arvesse võtame Ühisriikide tähtsa osa meie majanduses, uute turgude leidmise vajaduse meie kaupadele ja mitte vähem Ameerikas asuvate suguvendade probleemi. Konsulaadid kavatakse luua Chicagos ja Pensacolas. Esimese ligi 3-miljonilise vilja, karielajate ja õliga kaupleva keskme vastu ei või olla vähematki. Pensacola on aga suur üllatus. Valitud on mõnetuhandelise linnake Florida suvitusrannikul, kus küll olemas väga hea looduslik sadam (à la Kihelkonna), kuid kus — eriti küll Eestil — mingisuguseid huviseid pole kaitsta. Kui Belgial oli Ameerikas juba 30 konsulaati ja 5 asekonsulaati, siis alles tuli seal pävakorrale Pensacola. Kas ei saaks mõelda Uus-Orleani (ka Mehhiko lahes) või Philadelphia

peale — selle asemel, et viisaka kavalarina, Miss Elderi päästnud „Barendrecht“ sihtsadamat ilma pikema jututa Eesti konsulaadi asupaigaks määrata? Õli ja puuvill tuleb igatahes Uus-Orleanist, mis pealegi oma 400 tuhande elanikuga koondab ka rohkesti eestlasi. Mis oleks Vancouveriga Briti-Kolumbias?

Lõuna- ja Kesk-Ameerika riikidesse on kavatsus asutada viis konsulaati. Väga tarvilik, sest meie huvid olid seal seni ilma iga kaitseta. Kuid kas on linnade valik: Rio de Janeiro, Buenos Aires, Valparaiso, Trinidad ja Havanna õige? Esimesed kolm on tingimata tarvilikud, Havanna vastuvõetav, kuid Trinidad sunnib kahtlema vämini ametniku geograafilistes teadmistes. Mida mõeldakse, kas linna Kuubal või saart Briti väikestes Antillides? Esimesel puhul tuleks küsida, on siis Kuuba meie majanduses seevõrra tähtis, et meie Lõuna- ja Kesk-Ameerikas asu-

vatest konsulaatidest peab asuma 40 prots. Kuubal. Teisel puhul pole ju Trinidad sugugi linn (linn on Port of Spain), kuid olgu kuidas on — ka siin pole meil veel konsulaati vaja. Võetagu Lõuna-Ameerikas Montevideo või, mis veel parem: Sao-Paulo. Siis on meie huvid kaitstud poolemiljonilises linnas, kus liiati rohkesti eestlasi. Ka Santos poleks halb. Kõik mainitud linnad on väga tuntud välismeredel teenivatele merimeestele, seega väga tähtsad konsulaadi asupaigana.

Aafrika esineb kavatsustes Casablanca, Kaplinna, Aleksandria, Port-Saidi ja Bizertaga. Esimese kolme vastu pole põhjust vaielda, Port-Saidi eemaldab esialgu samas nimestikus mainitud Aleksandria. Bizerta sõjasadam langob vist välja, sest endise Vene laevastiku pärast konsulaati luua — on üleliigne, muud kaaluvat põhjust Bizerta kasuks ju ei ole. Konsulaat on aga tarvilik Leopoldville'is, see oleks meie esitus Kesk-Aafrikas, kus hiljuti alles oli suur konflikt Eesti kapteni W. Filimonoffiga ja elab teisiigi eestlasi. Hollandi-Indias: Batavia. Tarvilik. Briti-Aasias: Calcutta, Singapore ja Colombo. Kõik tähtsad linnad ja konsulaatide asukohtadeks kõlbulikud, kuid miks ei esine Bombay, mis Eesti rändavale tollusele igatahes tuttavam (asub ju Euroopa teel)? Birminghamis kavatsatud konsulaat väga hea, veelgi rohkem tuleks luua rukonsulaate Inglismaal. Itaalias: Rooma, Florents, Turiin, Veneetsia, Meraan, Triest. Püsima jäägu minu arvates: Rooma ja Triest. Florentsil, Turiinil, Veneetsial pole esialgu suuremat tähtsust, seni kui

on jäetud kõrvale tähtsamad kaubanduskeskmed. Meraan on vist naljaks mõeldud. Miks puudub Itaalia suurim linn: Neapol, ja kas pole Palermol Eesti kohta sugugi tähtsust? Kreekas: Sa'loniki, Ateen. Norras: Kristiansand. Väga head. Meemel ja Shauli (Leedus) — suure tähtsusega. Hispaania linnadega on ka väike äpardus juhtunud. Alicante asemel võetagu Vahemeres Valencia, suvituskoha Vigo asemel võetagu Santander, mil laevaliikimises isegi suurem tähtsus kui läheduses asuval Bilbaol. Jäägu: Madrid, Barcelona, Cadiz. Juure tulgu: Malaga, mis oma 137.000 elaniku ja tähtsa transiitsadamaga Gibraltari lähikonnas etendab suurt osa ka Eesti laevasõidule ja merimeeskonnale. Prantsusmaal kavatsatud Le Havre'i konsulaati võib tervitada. Samuti Portugalis loodavaid Lissaboni ja Porto konsulaate. Bukaresti konsulaadi kõrval tahaks näha Rumeenias ka Galatsis või Brailas esindust. Nürnbergi konsulaadi mõte pole just õnnelik, kui puudub näiteks konsulaat Maini Frankfurdis. Schweitsis kavatsatud Zürichi konsulaat kuulub rohkem suvitusejuhi lehekülgedele kui Eesti majanduse huvidele käesoleval silmapilgul. Türgi (Konstantinoopol, Smürna) ja Soome (Vaasa, Oulu (miks kirjutatud: Uleaborg?)), Kotka, Loviisa, Tampere) konsulaadid täidavad oma ülesande Eesti majandusele palge ees. Oleks ehk soovitatav mõelda Vindavigi peale. Ja halb poleks, kui Gent (Belgias), kus käib Eesti laevu rohkem kui Antverpenis — seisaks Eesti konsulaatide nimestikus.

Antverpenis, 25. oktoobril 1927. a.

Kuidas hoidub äri ostjaskonna kaotamisest?

Millist kohtlemist ootab ostja äriteenijailt.

Mitu head nõu on antud selle kohta, kuidas ostjaid juure meelitada mõjuva reklaami, osava teenimise ja hea kauba abil, kuid kasulik on ka teada, miks kaovad ostjad, et võidaks hoiduda seda põhjustavatest väärsammudest.

Suurte välismaa kaubamajade poolt kokku seatud statistiliste andmete najal võidakse tõendada selles, et suurim osa ostjaid kaotatakse müüjaskonna poolt tehtud vigade läbi. Üks sarnane statistika loetleb põhjused, miks ostjad lõpetavad mingist ärist ostmise. Sajast juhtumiseist on:

halbade kaubaliikide müümine	3 korda
puudulik väljavalik	4 „
müüjaskonna puudulik kaubatundmine	5 „

vale nõuanne ostjale	4 korda
ebakohaste kaupade tungiv paikkumine	11 „
müüjaskonna ükskõiksus	32 „
teenimisega viivitamine	8 „
ostja taktitult kohtlemine	6 „
ostjaga viisakuseta ümberkäimine	9 „
viivitus kauba kojusaatmises	9 „
eksitused ja väärkäsitused	8 „
ostja pettumine kaubas	1 kord

Kui arvame halbade kaubaliikide müümise täielikult ja teenimisega viivitamise pooleldi äri juhatuse süüks, kui edasi arvame puuduliku väljavalku äri või osakonna juhataja veaks ja oletame, et üht poolt eksitusi kellegi süüks ei saa panna, ja et pettumuse sünnitamine ostjale ei ole teadlik, jääb siiski 75% juhtumistest müüjas-

konna süüks ja 9 prots. pakkimise ja saatmise veaks.

Välismaail, nii nagu meilgi, kaevatakse eriti seda, et müüjaskonna puudulik kaubatundmine oleneb osalt sellest, et kaubavaestel, kitsastel sõja-aastatel kasvatuse saanud müügiabilised seda sugugi ei õppinud, kuna siis selle järele ei tuntud tarvidusi. Seepärast ongi kohati hakatud üles ütleva sel ajal teenistusse võetuile või katsetakse neile õpetada täielikumata kaubatundmist ja teisi teadmisi, mida nad oma ametialal vajavad.

Vale nõuandmine ostjale oleneb kas puudulikust asjatundmisest või sellest ekslikust ja alati laiduväärsest arusaamisest, et ostjale igal juhul peab midagi müüma. On siiski palju õigem ja kasulikumat jätta üks kord kaup tegemata, selle asemel, et müüa kliendile sarnast kaupa, mis ei vasta otstarbele. Kui ostja siis hiljem kas ise või teiste nõuandel märkab, et temale on antud ekslikku nõu, siis ta kindlasti enam sarnasest ärist ei osta. Kui mõne ostja soovi ei ole võimalik rahuldada, tema aga seda kaupa tingimata vajab, ei ole sugugi laiduväärt juhatada ostja kuhugi teise kohasesse ärisse, kust ta võib leida soovitud kauba. Soovitud äri ei tarvitse olla just oma äri otsekohene võistleja, kuid võidakse soovitada mõnd tuntud eriäri, kust kaupa peaaegu kindlasti võib saada. Selles suhtes ei tule müüjal sugugi kahelda, sest oleks ju ostja ilma tema nõuandmiseta pidanud otsima teise kaupluse, nii et ostja saatmine õigesse ja kiiremini kättesaadavasse kohta ei ole sarnasel juhul muud kui lahkus ja osavõtu avaldus, mis ei unune nii pea.

Suurima hulga ostjate mingist kauplusest eemalejäämise põhjuseks on müüjaskonna ükskõiksus ehk aga nende taktita ja viisakuseta ülesastumine. Ongi otse uskumatu, kui kaupluses mõttes võib minna halvasti kasvatatud müüjaskond, kui ei valvata tema tegevuse järele. Daami, kes kaupluses möödaminnes vaatleb midagi ehk asetab küsimuse mõne kauba kohta, peetakse rahurikkujaks ega pöördta temale tähelepanu, halvemal juhul aga vastatakse temale viisakuseta lühidalt. Müüjanna mõtleb: ega ta ometi midagi ei osta. Sarnane kohtlemine on siiski täiesti ekslik, sest iga möödamineja, igitahes aga igitahes küsija, on asjast huvitatud. Selgitame asja järgmise Ameerika oludest võetud võrdlusega, mis näitab, kuidas sitke tööga võidetakse ostjaid. Posti kaudu kaupa müüv äri, kellel seega ei ole avalikku kauplust, valmistab endale hea ja tõhusa reklaami, mida siis saadab tuhandetele inimestele, kellel arvab olevat huvi müüdava kauba kohta. Saja sarnase reklaami kohta saab äri võib olla ehk viis tellimist, kak-

teist isikut saadab kauba kohta kirjaliku järelepärimise või soovib mingit seletust, ülejäänud kaheksakümmend kolm ei anna enesest mingit elumärki. Äriomanik ei mõtle siiski: ega need kaksteist ei osta ometi midagi. Va-stuoksa — ta täidab otsekohe need viis sissetulnud tellimist ja haarab siis kinni nendest kahesteistkümmest aadressist, andes neile soovitud teated ja paludes neilt tellimist. Ja kui siiski ei tule tellimist, uuendab ta küsimuse ja tuleb asja juure tagasi, sest ta teab, et need kaksteist isikut on kaubast vähemalt huvitatud.

Ülalolevat näidet vaatlusel oleva juhu kohta kohandades, esitavad need kaheksakümmendkolm sajast sarnaseid isikuid, kes ei kingi erilist tähelepanu meie kuulutustele ja teisele reklaamile, kuna nad kas ei vaja küsimusesolevat kaupa või on harjunud teisalt ostma. Need viis sajast on jälle sarnased, kes tulevad otseteed meie ärisse ja tahavad meilt osta. Ülejäänud kaksteist on need, kes möödaminnes vaatlevad kaupa, kuid ei ole kindlad selles, kas osta või mitte osta, kas on kaup just see, mida ta soovib, või leiab ta ehk teisalt paremat. Igitahes on igitahes neist kahesteistkümmest asjast huvitatud ja kui müüjal on aru ja inimesetundmist ja ta milgi kombel ei osutu ükskõikseks, võib ta enamasti teha kaupa. Müüjal ei tarvitse sugugi olla pealetükkiv, sest see oleks päris vale võte. Ta peab ainult valmis olema igitahes silmapilk ostjat teenima. Ostja peab ise otsustama ega tohi temal muljet tekkida, nagu mõjutataks teda.

Kordame veel, et just need kliendid, kes sirutavad katsesarvi ja soovivad esitada küsimusi, on asjast huvitatud ja küsimus seisab ainult nende õiges taktilises teenimises. Kui sarnane isik märkab, et tema saabumine ärisse on müüjale ükskõikne või otsekohe vastik, kaob ostuhimu ja ta sooritab ostu homme või ülehomme kuskil teises äris. Kui temaga seal käiakse ümber hästi ja asjalikult, siis on eelmine äri kindlasti kaotanud ühe kliendi.

Kauba hiline kojusaatmine oleneb kas pakkimis- või saatmisosakonnas tehtud veast, aga mõnikord ka müüjast. Sarnastel juhtudel sünnib meeletu härm ja kahju harilikult sellest, et ostja poolt väljendatud soove saatmise kohta ei ole märgitud üles, ehk aga jälle sellest, et need soovid on jäetud tähelepanemata. Ütleb ostja: pean tingimata saama selle riide veel täna, sest kell 8 hommikul tuleb õmbleja — siis peab see soov tingimata märgitama aadresslehele ja saatmisosakonnale tuleb arvestada märkusega. Kui ostja ütleb: see on sünnipäevakink, ta peab hiljemalt homme olema kohal — tuleb ka see

soov märkida aadresslehele. Teiselt poolt on täiesti ekslik märkida igale saadetisele sõna: kiire, kuna sarnast sõna saatmisosakond ei võta arvesse, pidades seda ainult üleliigseks kiiustamiseks.

Vähe mõtlevad hoolimatud müügiabilised sellest, millisesse seisukorda nad ostja sagedasti asetavad, kuigi kerge oleks olnud hoiduda rahulolematuse tekitamisest.

Iga kord, kui äri kaotab ostja, peaks kaupmees ja tema abiline süvenema enesesse ja küsima: oli see ehk minu süü läbi?

Ei peaks huvitusega olema kuulda ka ostja seisukohta meil praegu käsitusel olevas küsimuses. Vaatame siis, mida kirjutab Norra detailkaupmeeste leht „Norges Kjøbmands-blad“ ostja soovidest.

„Kui peaksin jutustama, kuidas sooviksin kaupluses koheldud olla, tahaksin ütelda kõigepealt: sooviksin näha kauplust sarnasena, et ta meeldiks minule. Tahan, et mind seal ei valdaks tundmus, et olen sattunud halvematesse oludesse kui need, millega olen harjunud. Kui kodus toad on puhtad, valged ja ruumikad — siis ootan ka kaupluse ruumidest seda. Seepärast ei käi ma kauplustes laadapäevil, turuajal ja jõulu eel, kui kuidagi võin ostu teiseks korraks jätta. On ehk neidki, kelle meelest kaupluses alles siis on õige elu, kui ruum on inimesi kuhjaga täis ja inimhulga pärast ei pääse leti lähedalegi; mind siiski ei meelita kaupade all nõtkuv lett. Tahan näha vabalt enese ümber, meelsamini ise vaadelda seda, mida soovin osta.

Just samuti kui soovin, et kauplus oleks meeldiv, soovin ka, et müüjaskond mind veetleks välimuse kui ka ülesastumise poolest.

Müüja välimuse on tähtis tegur. Tema peab olema laitmatu puhas ja korralik, kuid selle vastu tema juures ei tohi olla midagi, mis eemale juhib ostja tähelepanu selle juurest, mida tuli toimetama, ütleb üks kogenud ja arusaaja kaupmees. Olen temaga täiesti ühel nõul.

Kaupmehe välimuse peab olema meeldiv. Kui kaupmees on plekiline ja määrdunud — ei meeldi ta minule; on ta aga liig uhkeldav — siis pean kaupmeest rumalaks. Mõlemal juhul ei ole minul suuremat tuju temaga äri teha.

Müüja ülesastumine tähendab veel enam. Tahan kauplusesse astudes tunda, et inimesed seal on olemas minu jaoks, mind teenimas. Kui müüjaskond omavahel nalja heidab, lõbutseb või kassapidajat narrib, kui juuakse kohvi ja vaevalt pühitakse sõrmed viinisaia suhkrukorrast, siis ei meeldi see minule. Tahan saada mulje, et kaupluses olevad inimesed ajavad oma asja kor-

ralikult ja et müümine neile on niisama huvitav kui ostmine minule.

Siis tahan, et oleksin kaupluses teretunud külaline. Kui mind jäetakse hooletusse, nagu ei oleks mind olemaski, sünnib minus kergesti mõte, et võiksin niisama hästi oma toimetused mõnes teises aris joonde ajada. Kui keegi mind ei märka, kui keegi mind ei tereta, ja kui pean ootama veerandtunni enne kui oma sigari olen osta saanud, läheb minu tuju kergesti kärsituks, sest aeg on mulle kallis. Tean, et kannatlikkus on kristlik voores; ootangi heameelega, kui see on tingimata tarvilik ja kui sellest on kasu. Aga sel juhul teeks head väike julgustus, mis ütleks, et ka minu aeg kord tuleb. Ma ei nõua, et mind tuleks teenida kõige esiteks; seevastu nõuan aga küll, et mind teenitaks kohe, kui tuleb minu järjekord. Nimetatud julgustus ei tarvitse aga olla niisugune, nagu andis minule üks 18-aastane nooruke, küsides: kas jõuate veel mõne silmapilgu olla kannatlik? Ainult see, et milgi kombel minule mõista antakse, et ka mina kord leti juure pääsen, teeb mulle juba head. Habemeajajate juures käia on alati lootusrikas, sest nad ütlevad alati, et ootamine kestab „ainult ühe silmapilgu“. Nemad ei jõua aga tõendada mulle oma sõnade tõelikkust, sest sagedasti on mul õige suur rutt. Selle peale vaatamata on habemeajajate juures käimises midagi erandlikku ja julgustavat. Ja Itaalia kelnerid! Nad vastavad iga tellimise peale sõnaga: subito! Ladina keeles tähendab see: äkki! Tähendagu see Itaalia keeles mida tahes — ega ta küll alati ei tähenda seda, mida tahetakse üelda, nimelt, et teenimine sünnib kohe, viivitusega, silmapilk — sellest hoolimata kuulub sõna nii lõbusalt ja sõbralikult.

Kui kord minu aeg tuleb, siis tahaksin tunda, et mina müüjale ei ole raskeks koormaks. Ma ei esita võimatuid nõudmisi, kui soovin saada niisuguse vastuvõtu, et tunneksin enda olevat oodatud külalise. Tahan, et mind koheldaks tähelepanelikult. Siiski mitte liig alandlik-viisakalt.

Viisakus, mis on hea omadus igasugustes olukordades, teeb head ka kauplusesse astudes ja kui märkad inimeste teenistusvalmis olekut, läheb meel rõõmsaks. Teinekord saad siiski tunda nende noorte inimeste käest, et nad ei viibi kaupluses õieti mitte publiku teenimiseks. Mõistan hästi, et võib väsida tööst ja et leti taga sagedasti võib tekkida soov olla kuski teisel — kuid igapähelel meil on ju oma töö.

Lisan veel, et panen ka tähele, kuidas koheldakse teisi ostjaid. Tahan, et mind koheldakse hästi, kuid kui soovitakse kauplust minule meeldivaks teha, tuleb ka teisi samal ajal kaupluses

viibijaid kohelda hästi. Ma ei jõua seedita seda, et mõni pisike poiss peab ootama pool tundi enne, kui tema võetakse järjekorda. Poisil on ju ehk aega, aga võib olla on tema emal seda suurem rutt — võib olla, et ta just seepärast poisi poodi saatiski. Ma ei kannata ka, et vana talunaiseaga käiakse upsakalt ümber. Ei ole tarvis ega sünnigi kõiki inimesi ühesuguselt kohelda. Kõige enne vihastab mind siiski, kui noort neidu

ei kohelda rüütlikult ja austavalt. Lähen siin oma teed ja ei taha kunagi enam sinna ärisse tagasi minna. —

Nii siis: vaevake end niivõrd, kui on tarvilik minu aitamiseks. Näidake minule, mis teil on laos, kuigi seepärast peaksite jooksma mõne sammu. Laske mind tunda, et olen ostjana nii palju väärt, et mind maksab aidata. “

„Kaup“.

Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsi märgukiri juriidiliste isikute maksustamise seaduseelnõu kohta.

Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsi poolt pühapäeval, 6. novembril, 1927. a. börsisaalis kokkukutsutud pealinna kaupmeeste üldkoosolek, harutades „juriidiliste isikute maksustamise seaduseelnõu“ ja maksva riigi ärimaksuseaduse juure tehtavaid muudatusettepanekuid, võttis vastu muu hulgas alljärgneva resolutsiooni:

„Tallinna linna kaupmeeste üldkoosolek 6. novembril 1927 a. teeb Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsi juhatusel ülesandeks vastavate riigiorganite ja Kaubandus-tööstuskoja ees kõige energilisemalt välja astuda selleks, et meie Vabariigi põhiseaduse nimel, missugune rajatud õiguslikkudele vahekordadele, ühistegelistele ostu-müügiühingutele, kelle tegevus on välja kujunenud kaubanduse alal eraäride tegevusega täiesti ühetaoliseks, identseks, juriidiliste isikute maksustamise seaduseelnõus ettenähtud maksukergendused ära kaotataks, seega eraettevõtetele lasuv, neile pahasti üle jõu käiv maksukoorem kõigi ettevõtete vahel ühisel, õiglasel alusel ära jaotataks.

Riigi ärimaksuseaduse muutmise seaduse eelnõus ettenähtud maksuvaba elatismiinimumi tuleb kergendada.“

Selles asjas pööras Tallinna Eesti Kaupmeeste Selts märgukirjaga Kaubandus-tööstuskoja poole, paludes seda oma poolt toetada ja esitada Vab. Valitsusele. Märgukirjas öeldakse, et ühistegelistel ettevõtetele, kes puhtühistegelistel alustel ei teugutse, eraettevõtjaskonna arvel seni maksustamise, laenude, raudteedel alandatud veomaksu ja muude kergenduste näol kasutada olevatele enamsoodustustele tuleb ükskord kindlasti lõpp teha — see on meie eraettevõtjaskonna äiline õigustatud nõudmine. Et meie n. n. „ühistegelised“ ostu-müügiühingud on muutunud kauplasteks selle sõna tõsisel mõttes, pole kellelegi saladuseks; samuti pole saladus, et ühisused püüavad ajada halba kaubanduspoliitikat: tegutsedes märksa kergemates tingimustes püütakse kõigi abinõudega võistlejat surmata, et siis, monopolisti seisukorda pääsedes, oma äranägemise järele hindu määrata

ja ostjaskonnale nõudmisi ette dikteerida. Et ühistegevuse katte all äri, seejuures halba äri aetakse, selgub pea iga päev ajalehtedes ilmuvast omavahelisest poleemikast; ühistegevuse sildi taga on „ühistegelised“ ärid oma läbimüügid viie aasta kestes muutnud seitsmekordseks (E. T. K. 1920. a. läbimüük oli mk. 210.971.907.—, 1925. a. — mk. 1.435.989.940.—; iga üksiku ostu-müügiühingu keskmine läbimüük 1920. a. oli mk. 2.950.631,20, 1925. a. juba mk. 14.317.972.—), paljunedes ühteagu arvuliselt (1920. a. oli umbes 250 ühist. äriettevõtet, 1925. a. tõuseb nende arv 277 peale, kuna mõned neist, nagu T.-ü. „Oma“, kroonilistest puudujääkidest hoolimata pea igal aastal uusi osakauplusi avab). Niisugust spekulatiivset võistlejat on erakaupmeeskond seni olnud sunnitud oma õlgadel kandma. — Toetada üht liiki majandust ainult selle idee pärast on samuti vastuvõtmatu kui pooldada, näiteks, kommunismi ilusate kommunistlikkude loosungite pärast.

Ostu-müügiühingud ei tea nähtavasti isegi või ei söanda avalikult öelda, kuivõrra ühisuste liikmed, nende saavutusi hinnates, ühinguid ostudega toetavad. Igatahes langeb lõviosa ühingute läbimüükidest mitteliikmete poolt tehtavatele ostudele, missugune väide ühistegelises ajakirjanduses (samuti „Vaba Maa“ 2. nov. s. a. nr. 257) leiab kinnitust.

Edasi pöörab Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsi juhatus märgukirjas Vabariigi Valitsuse ja Koja poole palvega äriettevõtete maksustamine ühtlasel, õiglasel alusel läbi viia, jättes välja juriidiliste isikute maksustamise seaduseelnõust ühistegeliste äriettevõtetele ettenähtavad enamsoodustused.

Ühtlasi palub seltsi juhatus vastavalt üldkoosoleku otsusele maksva riigi ärimaksuseaduse juure tehtavates muudatusettepanekutes ettevõtte omaniku kasuks ettenähtud maksuvaba elatismiinimumi summat võimalust mööda suurendada.

Londoni kaubanduskoja Eesti sektsiooni tegevusest.

Teatavasti asutati juba mõne aasta eest Londoni kaubanduskoja juure Eesti sektsioon, mille ülesandeks oli arendada Eesti-Briti vahelisi kaubanduslikke suhteid. Nimetatud sektsiooni ülesandel töötas komisjon, uurides Briti kauplemise võimalusi Eestis. Komisjoni aruandest, mille Londoni kaubanduskoja Eesti sektsioon heaks kiitnud 26. septembril s. a., saadeti meile ära kiri, millest allpool toome mõned väljavõtted.

„Käesoleva aruande sihiks on lühidat ülevaadet anda majanduslikkudest ja tööstuslikkudest olukordadest Eesti ja Suur-Britannia vahel ja näidata, kus võimalik, parandusi, mida võidakse ette võtta Briti kaubanduse arendamiseks sel turul.

Viimaste aastate statistilised andmed näitavad, et Briti sisseveo osa Eesti üldsisseveos on langenud 20% pealt 1923. a. 12%-ni 1926. aastal. Teiselt poolt on tähelepanuväärne, et Briti oli Eesti parim klient, ostes näiteks 1926. aastal 29% tema üldväljaveost.

On palju põhjusi selleks Briti sisseveo kahanemiseks. Enne nende uurimisele asumist tuleks märkida, et Briti sisseveo kahanemine ei ole mitte ainulaadiline nähtus. Saksa väljaveokaubandus, mis Eesti suhtes on Briti suurim võistleja, on järjekindlalt kahanenud 1923. aastast peale; lähem uurimine näitab, et see kahanemine on sündinud peaaegu samal määral kui Britilgi.

Saksa osa oli Eesti sisseveos alguses suurem, kui ühelgi teisel maal; hiljutine tagasimineku Briti ja Saksa impordis näitab ainult, et ka teised maad on tee leidnud Eesti turule ja sealt katsunud välja tõrjuda vähem energilised võistlejad.

Ei ole põhjust arvamiseks, nagu oleneks Briti kaupade sisseveo kahanemine mingisugusest Briti kaupade halvast kuulsusest Eestis. Vastuoks — Briti kaupa hinnatakse väga kõrgelt. Kuid ei või oodata, et eestlased kannataksid ebamugavusi ja ajakaotust ostes üht kaupa Inglismaalt, mida nad odavasti ja kergesti võivad saada kohalikkudest Saksa ladudest. Nagu teisedki rahvad, ostab ka eestlane kaupa majanduslikust, mitte aga heategevuse seisukohast välja minnes.

Veel enam, leidub mõningaid kaupu, mida Briti võiks hästi müüa, kuid milliste müük on muutunud mõne teise riigi täielikuks ainuõiguseks. Võib öelda, et Saksamaa omab geograafiliselt parema asendi, kuid ei või küllalt alla kriipsutada seda, et Eesti ostab oma kaupa sealt, kus talle kõige kasulikum.

Teine põhjaneva tähtsusega tegur on krediitküsimus. Mannermaa ärid on annud paindumaid tingimusi kui inglased; paistab kahtlane, kas palju äri tehakse vähem kui 90-päevase krediidiga. Rootsi näiteks on annud pikaajalisi krediite — tegelikult laenu — põllumajanduslikkude masinate jne. ostmiseks.

Peaasjalikult hoiab Saksamaad määraval kohal Eesti turul just tema ettevõtlikkus. Ta on alati tähelepanelik valitseva majandusliku olukorra suhtes; ta on kohal osavate ja ustavate kauba-reisijatega; ta laotab suurel arvul laiali saksa-keelseid hinnakirju ja katalooge. Peaaegu üldine Saksa keele oskus annab neile kataloogidele suure tähtsuse. Kõik see võtab Eesti kaupmehelt tarviduse kaupa minna otsima kaugelt, eriti kui hinnad võistlemiseks seal sagedasti liig kõrged.

Tähtis on märkida, et kuna Briti müüb Eestisse üksikuid artikleid suurtes hulkades, sissevedu Saksamaalt aga peaasjalikult koosneb väga mitmekesistest kaupadest, suuremalt osalt aga väikeste summade eest.“

Aruandes järgnevad statistilised andmed Eesti sisse- ja väljaveo kohta viiel viimasel aastal, siis aga pikemad üksikasjalised ülevaadet üksikute kaupade järele: teatud kauba sisseveo hulk Eestisse; Eesti turu varustajad ja Briti võimalused selleks. Õige pikalt on peatunud kivisöe, igasuguste masinate, autode, tekstiilsaaduste ja keemiliste ainete juures ja igakord jõutud otsusele, et otstarbekohase reklaami, hindade reguleerimise ja krediidi lubamise juures Briti Eesti turul võiks võistelda.

Lõpuks tähendab komisjon, et Eesti majanduslik seisukord on üldiselt tunnustatud rahuldavaks. Eesti valuuta on stabiilne ja hiljuti viidud kulla alusele; panga reform on teostatud. Kaubaleping Suur-Britannia ja Eesti vahel sõlmiti 1926. aastal, mis kindlustab enamsoodustatud riigina kohtlemist kummalegi osalisele. Iganädalane korrapärane laevaihendus on korraldatud London-Tallinna vahel; ka teised Inglise sadamad on ühenduses Eestiga.

Eesti majandusliku tegevuse tõusu võib oodata Rahvasteliidu kaitsel läbi viidud välislaenu tagajärjel. Välislaen kahtlemata kergendab krediitingimusi ja kiirendab Eesti elu tuiksoont igal alal.

Kokkuvõttes leiab komisjon, et Britil enesel tuleb Eesti turul võistlemiseks avaldada enam aktiivsust ja selles eeskuju võtta teistelt maa-delt. Tuleb informeerida Eestit Briti kaupade

kohta. Erilist tähelepanu tuleb aga pöörda kriididi tingimuste kergendamisele. Ka tuleb hindade suhtes meeles pidades, et Briti kaubandust takistab suuresti see, kui Briti hinnad on tundu-

valt kõrgemad mannermaa äride omadest. Tuleb saata Eestisse kaubareisijaid, kes kohal võistleksid Saksa, Rootsi, Soome ja teiste poolt saadetud isikutega.

Piimasaadused maailmaturul.

(Võrdlusülevaade.)

M. J. Sander.

Viimaste aastate kestes on piimakarja toodangus sündinud suuri muutusi. Statistilised andmed näitavad niihästi võitoodangu kui ka võitartvituse lisandumist. Maailma võiproduksioon oli aastas: enne sõda 700 milj. Inglise naela (á n. 453 gr.), 1924. a. — 820 milj. naela ja 1925. a. — 950 milj. naela. Ka piimakarja arvulises määras on olnud suuri edusamme. Maailma lüpsilehmade and on praegu ümmarguselt 100 milj. lehma, kes annavad aastas 140 milj. tonni piima. Sellest on Euroopas 57 milj. lehma, kellelt saadakse 76 milj. tonni piima, Ameerikas 31,6 milj. — 53,5 milj. tonni piima, Austraalias 3,5 milj. — 6,6 milj. tonni piima¹⁾.

Tekib küsimus: kas maailmaturg suudab edaspidi ära tarvitada kõiki saadusi, mis erilistel toodangualadel sünnib või ehk on turg küllastunud? Kui kõiki majanduslikke tegureid arvesse võtta, siis võib oletada, et praegune võiproduksioon näib olevat tasakaalus turutarvitusega. Kuid igasugune lisandamine, vastava tarvituse lisandumiseta, võib kauba minikus maailmaturul teravusi tuua. Rahvusvahelises kaubaturus oli keskmiselt või määr: enne sõda 317.000 tonni aastas, 1926. a. oli juba 425.000 tonni. Nii on võitoodang lisandunud 30% võrra. Kõigest eksportvõist tarvitab Inglismaa üksi 70%. Enne sõda toodi Inglismaale 210.000 tonni aastas, 1925. a. — 292.000 tonni.

Võitlus turu pärast muutub ikka teravamaks. Uus-Meremaa, Austraalia, Kanada ja Argentiina saadavad suurel määral võid Inglismaale ja on seega astunud kõvasse võistlusesse põhjamaade võiga, eeskätt Daaniga. 1913. a. saatis Uus-Meremaa võid Inglismaale 7,3% kogu sisseveetud võist, 1925. a. tõusis see juba 21,5% peale. 1890. a. oli Uus-Meremaa võieksport 1,8 milj. kg., 1925. a. 69 milj. kg. Juustu väljavedu oli 1890. a. 2 milj. kg. 1915. a. 41 milj. kg., 1924. a. 81 milj. kg. Austraalia võieksport oli: 1890. a. 1,3 milj. kg., 1904. a. 15,5 milj. kg. ja 1925. a. 65 milj. kg. Argentiinas oli võieksport: 1916. a. 5,6 milj. kg.,

1924. a. 29 milj. kg.. Kanadast veeti võid välja: 1911. a. 1,4 milj. kg., 1923. a. 10 milj. kg.

Pole kahtlust, et Uus-Meremaa, Austraalia ja Argentiina või maailmaturule, esikätt Inglismaale, saadetakse ja võihindade peale oma mõju avaldamata ei jäta. Kuid kindel on, et asumaade või põhjamaade võid, esikätt Daani võid, Inglise turult välja tõrjuda ei suuda, suurenegu nende võiproduksioon kui suureks tahes. Daani võimäär ja hinnad on seni ikka olnud Inglismaal suure ülekaalus. Protsentuaalselt on Daani võihind Austraalia ja Uus-Meremaa võist olnud kõrgemal järgmiselt: 1912. a. — 11%, 1913. a. — 12%, 1922. a. — 8%, 1923. a. — 9%, 1924. a. — 14% ja 1925. a. — 15%. Daani või on Inglise turul üldiselt tuntud; selle järele on tugev nõudmine. Head võiminekut soodustavad: hea maitse ja aroom, korralik pakkimine, hea kontroll ja järjekindel ühetasane saatmine aasta ümber ning lähedane vedu. Pealegi on või valmistatud hapendatud koorest, millist Inglise turg nimelt nõuab; asumaadel pole aga võimalik valmistada väljaveoks hapendatud koorevõid. Ja asumaade taimestik ei soodusta piimale ja selle saadustele nii head maitset ja aroomi kui põhjamaa taimestik.

Viimaste aastate kestes on võieksport ka Saksamaale suuresti lisandunud. Võieksport oli tonnides järgmine¹⁾.

	1923 a.	1924 a.	1925 a.	1926 a.
Hollandi	523	14.593	27.674	30.334
Daani	696	26.596	34.557	30.563
Soome	24	1.339	4.191	3.191
Eesti	2	2.157	4.994	5.158
Läti	2	2.330	5.600	8.817
Rootsi	1	1.287	4.096	4.630
Vene (Euroopa)	3	1.355	3.463	2.424
Vene (Aasia)	---	1.577	3.696	3.008
Vene (kokku)	3	2.932	7.159	5.432
Kanada	---	340	1.081	---

¹⁾ N. Petersoni järele. Deutsche Landwirtschaftliche Tierzucht ja „Karjantute“ järele.

¹⁾ Andmete algallik: „Jahrbuch für das Deutsche Reich“. 1925. und 1926.

Juustuvedu Saksamaale oli tonnides järgmine:				1923. a.	1924. a.	1925. a.	1926. a.		
				Soome	316	2.166	4.857	3.005	
	1923. a.	1924. a.	1925. a.	1926. a.	Prantsuse	22	863	1.696	1.361
Hollandi	6.581	20.539	35.028	36.455	Itaalia	28	1.948	3.379	915
Daani	3.254	7.782	8.356	6.388	Schveitsi	527	7.100	10.184	8.791

Eesti põllumajanduslikkude masinate inventari kasvamise võimalusi.

Väljavaateid kodumaa metallitööstuse tegevuse laiendamiseks.

Ins. G. Liideman.

Meil on metallitööstuse kriis ja seda juba pikemat aega. Praegu puuduvad väljavaated asja parandamiseks. Töötavad ainult kesk- ja väike-tööstused ja neistki paljud osaliselt. Paljud tehased seisavad; on tööpuudus, õppinud metallitöölised valguvad laiali, otsivad uusi tööalasid või rändavad välja; uusi töölisi tuleb juure vähe.

Samal ajal veetakse aga meile sisse üle poole miljardi marga eest mitmesuguseid metallkaupu ja masinaid, neist ainult põllutöömehhanismide umbes 250 milj. eest. Kui me poolegi neist sisseveetavaist kaupadest suudaksime valmistada sisemaal, oleks metallitööstuse kriis osaliselt lahendatud. Praegu töötab sel alal umbes 1000 töölise aastase produktsiooniga umbes 250 milj. marga eest (masinaehituse- ja metallitehased).

Arusaadavalt ei puuduta see veel meie suurtehadete (Vene-Balti, Peetri, Dviigatel) küsimust. Suurtehadete küsimust tuleb vaadelda hoopis eraldi, need on määratud välisturu rahuldamiseks, mis on olenev mitmesugustest asioludest.

Metallitööstuse olukorra parandamisel tuleb esimeses järjekorras baseeruda kodumaa turu nõuetel. Suudab meie tööstus suurema osa siseturu nõudeid rahuldada, siis ei saa enam juttu olla metallitööstuse kriisist. Ja meie elujõuline metallitööstus peaks olema organiseeritud peajasjalikult kodumaa tarvituse piirides, vähemalt baseeruma sellel.

Kas suudab meie kodumaa turg pakkuda küllaldaselt tööd meie kesktööstusele? Selle vastu ei vaidle töösturid, vaid alati toonitatakse raha puudust, krediitpoliitika korraldamatust. Suuremaks siseturu tarvitajaks on põllumajandus. Seepärast oleks huvitav saada ülevaadet, kui palju igasuguseid masinaid tarvitab põllumajandus praegu

ja kui suureks võib see tarvituse kasvada lähema kümne aasta jooksul. Üldine põllumajanduslik edu, sellega ühes ka masinate kasutamise intensiivsus põllumajanduses on olenev põllumajanduslikust saagist. On hea aasta, siis võib põllumees endale lubada masinaid, on aga ikaldus — ei saa põllumees midagi osta. Teiseks mõjuvad masinate muretsemise peale veel krediititingimused. Põllumees nõuab pea alati vähemalt 2—3-aastast krediiti, mitte liig kõrge protsendiga. Neist kahest tingimusest on olenev põllumajanduse mehhaniseerimine. Seetõttu ei tule võtta järgmisi arve kui absoluutseid, vaid need tahavad olla keskmised, mis võimalik läbi viia keskmistes tingimustes. On aga mitu aastat viljarikkad ja püsib meie või hind väliseturul soovitud kõrgusel ning soodustatakse mõne masinaliigi levimist odavaprotsendiliste laenude või krediitidega (nagu praegu sorteerimisemasinaid), siis võib tegelik tarvituse tõusta suuremaks minu kalkulasioonidest või vastupidiselt — ikalduse ja halva välisuru konjunktuuri juures ei tõuse tarvituse ettenähtud piirideni.

Statistika keskbüroo poolt 1925. a. korraldatud põllumajandusliku üleskirjutuse põhjal on meie praegune (s. o. 1925. a.) põllumajanduslikkude masinate inventar allpool toodud tabelis nr. 1 märgitud väärtusega, s. o. praegune väärtus 4.388,4 miljonit marka ja kui need masinad oleksid uued — 8.785,7 miljonit marka. Arvates põllumasinade keskmise eluea 15 aastat oleks vaja igal aastal inventari uendamiseks keskmiselt 580 milj. marka (ilma piimatööstusemasinateta ja käsitööriistadeta). Statistika keskbüroo andmetel on arvatud uendamiseks umbes 550 milj. marka, minu järgnevas kalkulasioonis tuleb see ka umbes 570—580 milj. marka. Nii peaks see arv olema ka tegeliku tarvituse iseloomust.

Põllumajanduslikkude masinate arv ja nende all olev kapital.

Masinate liik ja nimetus	Eestis oli 1925. a. tk.	Üksiku keskmine hind mk.	Eluiga aast.	Praegune keskmine väärtus milj. mrk.	Praegune kogu väärtus milj. mrk.	Masinate uus väärtus milj. mrk.
I. Jõumasinaad :						
a) aurumasinaad . . .	1783	500.000	20	445,7		
b) mootorid	642	150 000	10	64,2		
c) traktorid	440	300 000	6	88,0	597,9	1120,0
II. Veo- ja sõiduabinõud:						
a) ühehobuse vankrid	160840	12.000	10	965,0		
b) kahehob. vankrid	6553	18 000	10	78,6		
c) sõiduvankrid . . .	29375	25 000	20	244,5		
d) reed	159952	5.000	8	400,0		
e) saanid	40646	10.000	20	271,0	1959,0	3991,5
III. Adrad :						
a) harkadrad	109457	800	15	43,8		
b) ühe hobuse	63356	2.000	10	84,5		
c) kahe hobuse	61798	2 800	10	122,0		
d) mitmesahalised . . .	12470	7.500	15	46,8	297,0	488,8
IV. Äkked ja kultivaat.:						
a) puuraamiga	149078	800	8	59,6		
b) raudäkked	25308	3.000	15	50,6		
c) vedruäkked	60648	3.000	15	121,3		
d) kultivaatorid	4672	5.000	15	11,6	243,2	400,1
V. Külvimasinaad :						
a) laialtkülvajad	3335	15 000	15	20,0		
b) reaskülvajad	1410	30.000	12	28,2	48,2	82,3
VI. Koristamismasinaad :						
a) vihusidujad	496	70.000	20	17,4		
b) lõikusmasinaad	8611	35.000	15	150,1		
c) niidumasinaad	14664	28.000	15	205,3		
d) hobuseredad	16321	15.000	15	122,4		
e) kartulivõtjad	782	20 000	20	10,0	505,9	1206,7
VII. Viljapeksumasinaad :						
a) mehaanilise jõuga . . .	2361	200.000	15	300		
b) hobusejõulised	7258	50.000	20	121	421,0	835,0
VIII. Terapuhastajad :						
a) tuulemasinaad	15682	10.000	20	104,6		
b) sortijad	1137	20.000	20	15,0		
c) linaseemnepuhast. . . .	347	15.000	20	2,6	122,2	184,7
IX. Muud masinaad :						
a) linamasinaad	26204	10.000	25	87,0		
b) hekslimasinaad	4670	5.000	20	11,7		
c) koorelahutajad	36384	4.000	10	72,7		
d) võimasinaad	30169	1.500	15	22,6	194,0	476,1
Kokku					4 388,4	8.785,7

Peale eelpool tähendatud masinate on veel käsitööriistad, piimatööstuse masinaad ja mõnesugused tööstuse masinaad, mille kohta puuduvad statistilised andmed.

Statistika keskbüroo andmetel (Eesti Statistika nr. 61) on praegune põll. masinate inventari väärtus 4.264,5 milj. marka. See on arvestatud talu raamatupidamise andmetel.

Põllutöomasinate tarvitus aastast lähema 10 aasta jooksul.

I. Jõumasinaad.

Praegu on kasutamisel:

- a) aurumasinaad umbes 1800 tükki;
- b) mootoreid umbes 650 tükki;
- c) traktoreid umbes 450 tükki.

a) Nõudmine aurulokomobiilide järgi (viljapüksmiseks) väheneb. Lokomobiilid on kallid ja rasked masinad, mille kasutamine läheb kulukaks. Lokomobiilide asemel võetakse tarvitusele mootorid ja traktorid. Viimastel aastatel on ostetud ainult üksikuid lokomobiile.

Inventari uuendamiseks oleks igal aastal vaja, arvestades mootori eluea 10 aastat ja lokomobiili 20 a., —

1800 : 20 = 90 mootorit (lokomobiilide asemel mootorid)

650 : 10 = 65 „

Kokku 155 mootorit.

b) Peale selle suureneb mootorite kasutamine aastaastalt. Üldiselt on meie põllumajanduses mehaanilise jõu tarvitamine väga väike võrreldes teiste riikidega. Nii tuleb meil iga 100 tiinu põllu kohta 3,8 H. J., Ameerika Ühisriikides 28,2 H. J., Soomes — 6,5 H. J., Baieris 22 H. J. Nii on sel alal meil tegelikult suured arenemise võimalused. Ameerika Ühisriigis on 11% kogu taludest varustatud traktoritega ja pea igas majapidamises on oma jõuallikas, peaaegalt mootor. Saksamaal mõnes osariigis on aga üle 50% taludes sees elektrivool, mida ka jõuallikana tarvitatakse. Meil ei ole võimalik lähemal ajal üle minna elektri peale. Tuleb oma mehaanilise jõu nõudeid rahuldada Ameerika eeskujul, kus töötavad plahv. mootorid.

Mootorite levimine oleneb odavahinnaliste ja otstarbekohaste tüüpide turule ilmumisest ja kütteaine küsimusest. Loodetavasti lahendub lähematel aastatel kütteaine küsimus põlevkiviõli soodsa ümbertöötamisega. Ja kui meie tööstus mootorite ehituse alal teeb uusi edusamme, siis võib kindlasti oletada suurt mootorite arvu kasvamist.

Meil on suurtalusid, üle 60-tiinulise maaalaga, umbes 3500 üksust. Oletame, et lähema 10 aasta jooksul ainult ¼ neist muretseb endale iseseisva jõuallika, siis oleks vaja aastas veel mootoreid $3500 : 4 = 900 : 10 = 90$, umbes 100 mootorit.

Ühtlasi asutatakse aastas keskmiselt 40—50 masinatekasutajate ühingut, kus ka igaihes üks jõumasin vajaline. Samuti on meil 450 kalapaadimootorit, mis vaja uuendada.

Nii oleks meil vaja mootoreid:

inventari uuendamiseks 155 tk. à 120.000 Mk.	
juurekasv. . . . . 100 „	„
ühingutes . . . . . 50 „	„
kalapaadimootorid uuendada . . . . . 50 „	„
Kokku 350 tk.	Mk. 42.000.000 eest.

c) Traktoreid vaja inventari uuendamiseks, keskmine eluiga 6 aastat, $450 : 6 = 75$ tk.; aastane traktorite juurekasv 25 tükki — kokku vaja aastas 100 trakt. à 300.000 mk. — 30.000.000 marka.

Üldse vaja jõumasinaid:

mootoreid 350 tk — 42.000.000 marga eest
traktoreid 100 „ — 30.000.000 „ „
Kokku 450 tk — 72.000.000 marga eest

Hea krediidi ja põllumajandusliku edu juures võib see arv veel tunduvalt suurenedada.

II. Veo- ja sõiduabinõud.

Seda vajadust katab suuremalt osalt kodumaa tööstus.

a) Ühe hobuse vankreid on praegu 161.000 tk. Juurekasv võib olla väike. Tuleb arvestada ainult inventari uuendamisega. Keskmine eluiga on 10 aastat. Vaja aastas —

161.000 : 10 = 16.100 tk. à 12.000 mrk. — 192.000.000 mrk.

b) kahe hobuse vankreid:

65.000 : 10 = 6.500 tk. à 18.000 „ — 11.500.000 „

c) Sõiduvankreid (eluiga 20 a.):

29.300 : 20 = 1.460 tk. à 20.000 „ — 29.000.000 „

d) Regesid (eluiga 8 a.):

160.000 : 8 = 20.000 tk. à 5.000 „ — 100.000.000 „

e) Saane (eluiga 20 a.):

40.600 : 20 = 2.000 tk. à 10.000 „ — 20.000.000 „

Kokku 352.500.000 mrk.

Veo- ja sõiduabinõude juurekasvu ei saa oletada, ja kui see olekski, siis on ta praegusest tarvitusest väga väike protsent.

III. Adrad.

Atrade üldise tarvituse juures on ka loota väga vähe muudatusi, sest atrade üldarv on 136.000 tk., s. o. suurem kui talundite arv, mis 126.000 üksust. Atrade arv võib suurenedada ainult uudismaa harimise läbi ja uute talundite asutamise. Kuid see arv võib olla võrdlemisi väike (100—150).

a) Harkadrad (eluiga 15 a.):

109.000 tk. : 15 = 7.200 tk. à 800 mrk. — 5.800.000 mrk.

b) Ühe hobuse adrad (eluiga 10 a.):

63.000 : 10 = 6.300 tk. à 2.000 mrk. — 12.600.000 „

c) Kahe hobuse adrad:

62.000 : 10 = 6.200 tk. à 2.800 mrk. — 17.400.000 „

d) Mitmesahalised (eluiga 15 a.):

12.470 : 15 = 820 tk. à 7.500 mrk. — 6.000.000 „

Kokku 41.800.000 mrk.

IV. Äkked ja kultivaatorid.

Ka siin ei ole loota arvu suurenemist. Üksikute liikide vahetamine aga muutub; nii suure-

neb tingimata raudäkete ja kultivaatorite arv, kuna puuraamiga äkked vähenevad.

a) Puuraamiga äkked (eluiga 8 a.):

150 000 tk. : 8 18.800 tk.
Väheneb aastas 1.800 võrra
Kokku 17 000 tk. à 800 mrk — 13.800.000 mrk.

b) Raudäkked (eluiga 15 a.):

25.000 tk. : 15 — 1.000 tk.
Suureneb aastas 600 võrra
Kokku 2.200 tk. à 3.000 mrk. — 6 600 000 „

c) Vedruäkked (eluiga 15 a.):

60 000 tk. : 15 4 000 tk. à 3.000 mrk. — 12.000.000 „

d) Kultivaatorid (eluiga 15 a.):

4.600 tk. : 15 = 300 tk.
Suureneb aastas 150 „
Kokku 450 tk. à 5.000 mrk. — 2.250 000 mrk.
Kokku aastas vaja äkked ja kultiv. 34.600.000 mrk.

V. Külvimasinad.

Selle masinate liigi tarvitus kasvab järgnevatel aastatel tunduvalt, iseäranis reaskülvi-

masinate arvel. Reaskülvimasinate propageerimiseks tuleks alul luua soodustusi nende ostjatele, andes odavaprotsendilist laenu.

a) Laialkülvimasinate tarvitus ei kasva, vaid jääb püsima praeguse arvu juure. (Eluiga 15 aastat.) 3300 tk. : 15 — 220 tk. à 15.000 m. — 3.300.000 mk.

b) Reaskülvimasinad (eluiga 12 aastat).

On praegu 1400 tk. : 12 — 115 tk. à 30.000 mk. — 3.450.000 mk.

Reaskülvimasin oleks vaja igasse tallu, kus üle 30 tiinu maad, s. o. 10 aasta sees vaja umbes 28.000 masinat või aastas vaja 2800 masinat. Seda vajadust ei suuda me muidugi rahuldada. Arvestame, et vähemalt igas suurmajapidamises oleks 10 aasta jooksul reaskülvimasin, nii oleks vaja 3500 — 1400 — 2100 masinat või aastas 210 reaskülvimasinat.

Keskmine aastane tarvitus oleks 115+210—325, umbes 330 tk. à 30.000 mk. — 9.900.000 mk.

Kokku külvimasinate peale aastas 13.200.000 mk.

(Järgneb.)

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATEID.

Kaubandus-tööstuskoja IV sektsiooni üldkoosolek

27. oktoobril 1927. a., kell 12 päeval.

Koos olid härrad: H. Kolts, C. Vachmann, E. Rosen, H. Mossa, E. Säkk, A. Tõnisson, K. Zeren, V. Pihlak, G. Brockhausen, E. Forsmann ja C. Stark.

P ä e v a k o r d :

1. Eelmise koosoleku protokoll kinnitamine.
2. Ülevaade sektsiooni tegevusest.
3. Eelarve 1928. aasta peale.
4. Tolliseadustiku kava.
5. Koja juhatuskirja muutmise kava.
6. Juriidiliste isikute maksustamise seadus.
7. Jooksvad asjad.

P. 1. Loetakse ette ja kinnitatakse IV sektsiooni üldkoosoleku protokoll 10. maist 1927.

P. 2. K. Mauritz tutvustab koosolijaid sektsiooni tegevusega eelmise ja käesoleva üldkoosoleku vahelisel ajajärgul. Sektsiooni liikmete poolt suve jooksul erilisi küsimusi ei ole algatatud. Sekretäril tuli 14. maist kuni 20. juunini viibida Genfis töökonverentsil, kus harutati hai-

guskinnituse põhimäärusi, töölise ühinemise vabaduse ja minimaalpalga küsimust. Haiguskindlustuse alal võeti vastu konventsioon tööstuslike ettevõtete kõrval ka põllumajanduse tarvis. Tööliste ühinemise vabadusesse puutuvad plaanid lükati tagasi. Järgmise aasta päevakorda tulev materjal, mis minimaalpalka puutub, töötati esialgselt läbi.

Juuni- ja juulikuu kestes tehti Kojas jooksvat tööd; juulikuu keskpaigast augustikuu keskpaigani oli sektsiooni sekretär direktor M. Hurti asetäitjaks. Jooksvate tööde all tuli sekretäril osa võtta a) tööstuskomitee tööd Tallinna chitusa ja sanitaarkontrolli alal, b) tollikomitee istungitest igal laupäeval, millistel arutusele tulevates asjades sektsiooni liikmed paljudel kordadel tema poole oma soovidega on pöörnud, c) isearalise äri- ja tulumaksukomitees, d) olla Kojas esitajaks põllutöömehed kontrolliseaduse läbiivaatamisel riigikogu komisjoni, e) komisjonidest, milles pikalaenuvõtte põhikirja ja riigi majandusnõukogu seaduseelnõusid läbi vaadati.

Sõitused on tehtud „Kütte-Jõu“ ja „Eesti Õlikivi“ kaevandustesse ja Pärnu vabrikantide ühisuse kutsel Pärnu kohalikke tööstureid informeerima Kojas päevakorral olevate küsimuste kohta.

Suve jooksul on Koda ja sektsiooni külastanud Leedu kaubanduskoja esindajad ja New-Yorgi ühe suurema panga esindaja, keda sekretär meie suuremate ettevõtetega tutvustas. Ka oli sektsioon rahvusvahelise tööbüroo direktori Albert Thomas' vastuvõtmisel tegev.

Aruanne võetakse teadmiseks.

P. 3. K. Mauritz tutvustab koosolijaid sektsiooni büroo poole Koja juhatusel esitatud 1928. aasta eelarvega, milles sissetulekud ja väljaminekud mk. 1.170.000.— peale arvatud. Härra Tõnisson tähendab, et eelarve esitamise ajal büroo oma protokollis Koja juhatuse tähelepanu tarviduse peale on juhtinud Koja kulusid võimalikult kokku tõmmata kui ametnikkude arvu nii Koja majapidamisegi alal. Ta juhib erilist tähelepanu korteri üüri kalliduse ja asukoha kauguse peale südalinnast. Viimane asjaolu takistab Koja kasutamist tunduvalt. Ta loodab, et sektsiooni esindaja juhatuses neid soove hoolega silmas peaks. Eelarve kinnitatakse.

P. 4. Tolliseadustiku muudatuste kava kohta tähendab K. Mauritz, et need on peaaegselt sihitud asjaajamise lihtsustamise poole, arvesse võttes ametnikkude vähesust tolliametites, edasi redaktsiooniliste paranduste läbiviimiseks, mis tarvilised praegu tarvitusel olevate tolliasutuste nimetustega, oluline muudatus seisab salakauba avalikustegijate tasu küsimuses, mille otsustamine seaduseelnõuga tollinõukogult teiste isikute kätte antaks.

Härra A. Tõnisson soovib, et sektsiooni esindaja komisjonis, kus seaduseelnõu arutusele tuleb, rõhku paneks sellele, et seadus niisugune saaks, et ta ei avatleks tolliametnikke kaubasaajaid eksiteele viima selleks, et salakauba püüdmise eest saadava tasu näol endale suuri summasid teenida. Ettekanne võetakse teadmiseks.

P. 5. Koja juhatuskirja muutmise asjus tutvustab K. Mauritz koosolijaid küsimuse sisu ja ajalooga, ette kandes III ja V sektsiooni arvamisi ja otsusi nende protokollide järele, IV sektsiooni büroo on asja arutanud ja oma seisukoha koosoleku protokollis avaldanud. Koosolijad ühinevad büroo seisukohaga täielikult.

P. 6. Rahaministeriumi poolt on vabariigi valitsusele esitatud juriidiliste isikute maksustamise seaduseelnõu, mis juba mõnd aastat on

olnud teoksil. Töösturitel on juhus olnud oma soove ja arvamisi seaduseelnõu kohta juba varem avaldada. Ka möödunud kevadel esitati Koja poolt soovid üksikute punktide kohta rahaministeriumile. Mõned nendest soovidest on leidnud tähelepanu, suurem osa aga mitte. Kui kava üldiselt teatavaid parandusi praegu maksvas seaduses sisaldab ning ka maksu lihtsustamist ja kergendust ette näeb, ei rahulda ta maksunormide suhtes meie soove. Maksud on ikkagi liig kõrgeks jäetud. Härra Forsmann tutvustab koosolijaid ligemalt nende läbirääkimistega, mis temal rahaministri ja otsekoheste maksude peavalitsuse direktoriga olnud, ühtlasi ka kavadega, mida töösturid maksunormide suhtes on esitanud. Sektsiooni büroo soovib valitsusele esitada palve, et 1) kapitalimaks $\frac{2}{100}$ % pealt alandataks $\frac{1}{100}$ % peale, et kapitalimaks tulude arvestusel maksualusest tulust maha arvatakse, kui sunduslik maks; 2) et maksunorm 10% algaks; 3) et vabrikuhoonete amortisatsiooni norm suurendataks; 4) et maksust vaba kõrgema administratsiooni tasunorm suurendataks; 5) et prokuristid ja üldvolikirja põhjal toimivad palgatud jõud ettevõtetes ei kuuluks maksustamise suhtes kõrgema administratsiooni hulka. Koosolijad on päri sektsiooni büroo kavatsustega. Otsustatakse: Koja juhatuse kaudu raha- ja kaubandus-tööstusministrile esitada märgukiri sektsiooni büroo poolt väljatöötatud soovide üle kõne all oleva maksuseaduse kohta.

P. 7. a) III sektsiooni poolt 9. oktoobril s. a. börsikomitee maja asjus tõstetud protesti kohta ollakse arvamisel, et tüli selles küsimuses gildide varanduste Kojale nõutamise püüetele aina kahjulik on ja IV sektsioon seda protesti ei saa toetada.

b) K. Mauritz tutvustab koosolijaid läbirääkimiste käiguga, mida tööliste palgaolude parandamise otstarbel töö- ja hoolekandeministeriumiga peetakse. Ta kutsub üles koosolijaid nendest läbirääkimistest osa võtma. Soovijaid ei ole.

c) VI sektsioon oma kirjas 24. oktoobrist s. a. avaldab soovi, et IV sektsioon osa võtaks nõupidamisest „jääklausi“ asjus. Esindajaks nimetatakse K. Mauritz.

d) Tubakavabrikandid Leo Scheer, Ney ja Steinberg on rahaministrile esitanud märgukirja, milles palutakse tubakamonopoli maksmapanemist, et võimaldada Eesti kapitaliga töötavatele ettevõtetele tegevust, mis praegu takistatud selle tõttu et aktsiaseltsid „Laferme“ ja „Tubak“ paberosside hinnad liig madalad peavad.

Minister soovib Kaubandus-tööstuskoja seisukohta ses küsimuses teada.

Otsustatakse: märgukirjas ettetoodud argu-

mente mitte õigeks tunnistada ja ministrile soovitada palve jätta tagajärjeta.

Koosolek lõppis kell 2 päeval.

Jääklausli küsimus Eesti sadamates.

Neljapäeval, 27. oktoobril, oli Kaubandus-tööstuskojas suurem nõupidamine Saksa kinnitusseltside poolt 1. jaan. s. a. maksuma pandud „Jääklausli“ kohta. Koosolekust võtsid osa laevaomanikkude, maaklerite, suurkaubanduse, suurtööstuse ja kinnitusseltside esindajad.

Nagu Koja poolt esitatud ülevaatest selgus, ei ole Saksa kinnitusseltside keskasutus, vaatamata siit poolt esitatud vastulausele, mis tõendatud rohkearvuliste materjalidega, ja vaatamata sellekohastele lubadustele, mis anti Stokholmi läbirääkimistel juuni lõpul, samuti ka vaatamata, et Eesti poolt tuldi vastu kõikidele soovidele jääteadete andmise korraldamises, — võimaliku ei arvanud olevat Tallinna ja Paldiski sadama kohta jääklauslit muuta, kavatsedes jätta need sadamad ka eeloleval navigatsioonil sama gruppi kui Soome ja Riia lahe sadamad, kus jääras- kused mitu korda suuremad.

Koosolek küsimust igakülgsest läbi arutades tuli ühemeelsele otsusele, et Saksa poolt esitatud põhjendus jääklausli jätmiseks Tallinna veel ühe navigatsiooni ajaks täiesti alusetu, teisest küljest aga sügavalt riivab Tallinna laevasõidu ja kaubanduslikke huve, asetades sadama jäätakistuste mõttes sarnaste sadamate hulka, mis vähemasti ei vasta tegelikule olukorrale ning läinud aastakümnete praktikale, risti vastu käies Tallinna kui kerge talvesadama kuulsusele.

Koosolek otsustas ühel häälel pöörduda protelliga veel kord otseteel Hamburgi kinnitusseltside keskseltsi poole palvega, et küsimus võetaks tõsiselt kaalumisele, misjuures tarbekorral saadetakaks esindajat Hamburgi koha peal kõiki andmeid ja materjale esitama ning vastavat kokkulepet saavutama.

Tollidirektori korraldused laevade tollivalve asjus.

Vastavalt laevaomanikkude ja kasutajate soovivaaldusele, et võimaldataks laevades, mis kauemat aega on sunnitud tegevuseta seisma, tollivalve kuludest vabaneda, on K.-t.-koja poolt läbirääkimisi peetud tollidirektoriga, mille tagajärjel nüüd Tallinna sadama kohta Tallinna peatolliametile järgmine korraldus on tehtud:

P. 1. „Et tolliseaduses § 68 ei ole ette nähtud üldreeglina iseäraline tollivalve laevadele, missugused kauemat aega sadamas seisavad, väljalaadimist (või pealelaadimist) toimetamata, vaid sarnane valve on ette nähtud ainult tarbekorral ja seepärast on tolliamet täiesti

õieti talitanud, kui ta sarnastel juhtudel erivalvet ei määranud, kui juba üldvalve olemas.“

P. 2. „Et erilise tollivalve määramise asemel leavadele, mis tühjalt seisavad: sadamas pärast kaupade väljalaadimist või kaupade väljalaadimise ja pealelaadimise vahel, ning remondis või talvekorteris, võib neid laevu tollisead. § 54 ettenähtud korras üksikasjaliselt läbi vaadata ja peab seda läbi vaatamist toimima, kui laevaesindaja tollivalve kulused kanda ei taha.“

Kuna punkt 2 võimaldab laeva kasutaja soovil eritollivalvest vabanemist, loodame, et see nende poolt tarviduse korral ära kasutatakse.

Märgukiri teedeministrile

Lõuna-Eesti kaubaveo raudteetariifi muutmise kohta.

Viimastel aastatel Valga tolliameti kaudu toimetatud kaubaläbikäiku lähemale vaatlusele võttes selgub, et Lätist meile, peamiselt lõunapoolsetesse maakondadesse, on õige rohkesti impoorteerima hakatud sarnaseid kaupu, milliseid Lätis ei valmistata, vaid sinna impoorteeritakse teisalt. Seetõttu võiks sarnaste kaupade läbikäiku Riia asemel väga hästi toimetada kodumaa kaubandusliikude punktide, esijoones Tallinna,

kaudu. Nii, näiteks, on Eestisse 1926. a. jooksul Valga tolliameti kaudu Lätist sisse veetud 3.366 tonni 98,4 miljoni marga väärtuses peamiselt Norra ja Inglise heeringaid, mis on kaalult 28,4% ja väärtuselt 29,8% meie heeringate üldsisseveost. Ühtki tonni Norra heeringaid ei ole samal ajal Tallinna kaudu sisse veetud. Edasi on esimese järgu tarbeaineist 1926. a. Valga kaudu sisse veetud: soola 1.878 tonni 4,8 miljoni marga

väärtuses, mis on 8,4% resp. 8,5% meie soola üldsisseveost; suhkrut — 2,375 tonni 67,8 miljoni marga väärtuses ehk 11,4% resp. 11,5% meie suhkru üldsisseveost ja lõppeks isegi rauda 201 tonni 2,7 miljoni marga väärtuses ehk 1,4% resp. 1,2% raua üldsisseveost. Kokku on ülaltähendatud kaupu 1926. a. jooksul Valga kaudu 7.821 tonni 173 miljoni marga väärtuses, mis moodustab kaalult üle poole (55,8%) ja väärtuselt pea poole (45,2%) Valga tolliameti kaudu toimunud üldsisseveost; meie üldisest sisseveost 1926. a. moodustab see kaalult 2% ja väärtuselt 1,8%.

Väljaveo alal läheb võrdlemisi suur osa meie metsamaterjale Valga kaudu välismaile. Nii on metsamaterjale 1926. a. Valga kaudu Riiga eksporteeritud üldiselt 8.905 tonni 48 miljoni marga väärtuses ehk kaalult 43% ja väärtuselt 13,8% kogu Valga kaudu toimetatud väljaveost. Snurim osa sellest, nimelt 8,342 tonni 45,6 miljoni marga väärtuses on olnud kuuse- ja männilauad ja -plangud. Meie kuuse- ja männimaterjali üldväljaveost samal ajal moodustab see kaalult 4,5% ja väärtuselt 4%.

Kui nüüd eeltoodud arvusid võrrelda 1925. a. omadega ning sealjuures kõrvuti seada kõikide nende Valga kaudu sisse- või vastavalt väljaveetud kaupade osatähtsusi meie kaupade üldisest sisse- ja vastavalt väljaveost 1925. a. ja 1926. aastal, siis selgub otse üllatuseks, et juba üheainsa aastaga on Valga kaudu sisse veetud heeringate hulk ka osatähtsusest suurenenud 22,4%-ilt (1925. a.) 28,4%-ni meie heeringate üldsisseveost, suhkrut hulk suurenenud vastavalt 6,0 protsendilt 11,4 protsendini meie suhkru üldsisseveost ja lõppeks soola sisseveo osatähtsus suurenenud 2,7 protsendilt 8,4 protsendini meie soola üldisest sisseveost neil aastail. Ainult raua sisseveo osatähtsus Valga kaudu on langenud selle ajaga 4,6 protsendilt 1,4 protsendini raua üldsisseveost. Kuid selle eest näitavad väljaveos kuuse- ning männilauade ja -plankude väljaveohulgad jällegi sama osatähtsuse suurenemist 1,7% pealt 4,5%-ni meie vastava kauba üldsisseveost 1925. ja 1926. aastatel.

Loetletud kaubaesemete näol on 1926. a. Valga tolliameti kaudu läbi käinud 16.725 tonni ehk 48,1% Valga tolliameti üldlääbikäigust. Meie 1926. a. väliskaubanduse üldlääbikäigust moodustab see 2%, kuna Valga tolliameti üldlääbikäik samal ajal moodustab meie väliskaubandusest 4,2%, — 2,6% vastu 1925. aastal.

Kõik need kaubad oleksid võinud meie tööjõu, sisseseadete ning vastavate abinõude kasutamise juhitud olla läbi Tallinna sadama, tingi-

des viimasele juba ainult 1926. a. 3% üldlääbikäigu lisa (sisseveos 2,2% ja väljaveos 4,4%).

Valga tolliameti kaudu 1926. a. sisse- ja väljaveetud kaubad.

Kaubanimetus	Tonni- des	%	Tuh. markades	%
a) Sissevedu	14.132	100,0	283.505,0	100,0
sellest 1. heeringad	3.366,8	23,8	98.380,8	25,7
2. suhkur	2.375,2	16,8	67.819,8	17,7
3. sool	1.878,2	13,3	4.292,1	1,1
4. raud	200,5	1,4	2.742,3	0,7
Kokku 1.—4.	7.820,7	55,3	173.235,0	45,2
b) Väljavedu	20.502,0	100,0	344.443,0	100,0
sellest metsamater- jaalid:	8.904,7	43,4	47.653,6	13,8
5. kuuse- ja männi- lauad ja -plangud	8.341,9	40,6	45.646,1	13,2
6. kuuse- ja männi- liiprid	235,7	1,1	559,9	0,2
7. propsid	324,7	1,6	996,2	0,3
d) Üldlääbikäik (sisse- ja väljavedu)	34.634,0	100,0	727.948,0	100,0
sellest 1.—7.	16.725,4	48,1	220.888,6	30,3

Nüüd on tekkinud selle asemele aga sarnane olukord, kus kõikide nende kaubalääbikäikude liikumine toimub vaid läbi võõraste käte, kujunedes seega ka üldrahvamajanduslikult meile kahjulikuks nähtuseks, rääkimata üldisest Riia mõju kasvamisest Lõuna-Eesti maakondades. Kõigepealt peituvad selle nähtuse majanduslikud varjuküljed selles, et sarnasel kaupade veol läbi Riia, kui seda on tehtud veel järjest suureneval määral tänini, jäävad ilma vastavate tuludeta, nii laevade kui ka kaupade pealt, esijoonel just meie sadamad, praegusel juhul Tallinna sadam.

Teiseks jäävad sarnaseil kaubaliikumisel Riia kaudu ilma vastavate tuludeta ka meie raudteed, millised kannavad sarnastel puhkudel suuri kahjusid mitte ainult kaupade veoraha kaotsimise suuruses (1926. a. umbes 16,5 miljonit marka), vaid ka muudest sellealalistest tuludest ilmajäämise näol (nagu vagunite etteandmise, nende täitmise ja tühendamise maksud jne.).

Pealegi jääb seejuures täiesti kasutamata meie vastavatel aladel tegutsev tööjõud ning selliseks tegevuseks määratud sisseseaded, millised otsivad asjatult endale vastavat rakendust sel ajal, kui meilt veerevad asjata kümmed tuhandet tonni ehk praegusel juhul tublisti 35 rongitait (à 30 vagunit) kaupa võõrsile.

Nagu alamal ette toodud andmed näitavad, on aga kaubaliikumine Valga kaudu kasvanud just vaatlusel olevate kaubalääbikäikude varal.

Valga tolliameti kaubaläbikäikude suurenemise põhjustajad tegurid.

Kauba nimetus.	Tonnides.	% %
a. Sissevedu	+ 4.189	100,0
selest:		
1. kala ja kalakaup	+ 1.027	+ 24,5
2. „muud toidu- ja maitseained“	+ 2.519	+ 60,0
3. metallid	— 178	— 4,3
Kokku 1.—3.	+ 3.368	+ 80,2%

Kauba nimetus.	Tonnides.	% %
b. Väljavedu	+ 11.255	100,0
selest:		
4. Puu- ja rauatööstus- saadused	+ 5.351	+ 48,5
d. Üldläbikäik	+ 15.444	100,0
selest 1.—4.	+ 8.719	+ 56,4
(suurenemine +; vähenemine —)		

Sel ajal, kui 1926. aasta jooksul tõuseb Valga kaudu sisseveetud kaupade hulk üldsummas 9.943 tonnilt (1925. a.) 14.132 tonnini, s. o. 142%-ni 1925. aasta omast ehk 42% võrra viimast suuremaks, suureneb n. n. „muude toidu- ja maitseainete“ rühma sissevedu (rühm 4, kuhu kuuluvad juhul sool ja suhkur) — 1.752 tonni pealt (1925. aastal) 4.372 tonni peale, s. o. 244%-ni eelmise aasta omast ehk pea 2,5 korda sellest suuremaks, moodustades seega 60% Valga tolliameti sisseveoläbikäigu suurenemisest. Kala ja kalakaupade rühm (rühm 3), praegusel puhul ainult heeringad, suureneb 2.340 tonni pealt 1925. a. 3.367 tonni peale s. a. 144 protsendini, moodustades seega 24,5% Valga tolliameti sisseveoläbikäigu suurenemisest. Nii langeb Valga tolliameti sisseveoläbikäigu üldisest suurenemisest 1926. a. 80,2% just vaatlusel olevate kaupade peale.

Kui nüüd veel juure lisada, et täpselt sama pilti selgitab meile ka Valga kaudu toimunud väljavedu, sest ka siingi suureneb tähtsuselt õige tublisti just vaatluse all olev metsamaterjalide eksport, — seda nimelt 3.554 tonnilt (1925. a.) 8.905 tonnini, seega 251%-ni 1925. aasta väljaveost, kuna aga üldine väljavedu on selle ajaga suurenenud jõudnud vast ainult 9.247 tonnilt 20.502 tonnini, seega ainult 222%-ni 1925. aasta väljaveost ehk 122%, — siis võib kõne all seisva kaubaliikumise kohta lõpulikult selgusele jõuda selle õige iseloomu suhtes, sest ainult tänu temale on Valga tolliameti kaupade üldläbikäik võinud kasvada 1,2 protsendilt 1924. aastal 2,4 protsendini 1925. aastal ja sealt edasi isegi 8,9 protsen-

dini meie väliskaubanduslikust üldläbikäigust neil aastatel.

Seepärast, kõike eeltoodut arvesse võttes ning meie üldrahvamajanduslikke huvisid silmas pidades, tuleb kõikide eelpoolnimetatud kaubaesemete, s. o. heeringate, soola, suhkru ning raua sissevedu Valgast Riia kaudu ning meie metsamaterjalide väljavedu sama teed kaudu läbi Riia sadama — tunnistada meile oma iseloomult loigiti vastuvõtmatuks ning seejuures ka rahvamajanduslikult täiesti kahjulikuks, mille tõttu tuleb peatselt leida abinõud eelpoolselgitatud kaubaliikumiste ärahooldamiseks ning üldse sellisole nähtusele piiri panemiseks.

Eriline seletus tariifide kohta.

On selge, et kõigis eelpoolkäsitletud arvudes ning nähtustes peegeldub kujukalt Riia kui suurema ning, mis veel tähtsam, — kui meie lõuna-maakondadele ligema kaubandusliku keskkoha mõju. Et eelpoolselgitatud nähtusele piiri panna, tuleb kõigepealt arvestada 1) meie lõunapoolsete maakondade ligidusega Riiale ja 2) kaupade transporteerimis-kuludega mainitud kaupade veol Läti (Valk-Riia) raudteel, millised, teadagi, olenevad veokaugusest ning maksvatest veotariifidest.

Kuid niihästi veokauguse kui ka veotingimuste poolest osutuvad meie olud Läti omadega otse võrdlematult halvemaiks.

Nii tuleb meie lõunapoolsete maakondade jaoks Tallinnast Valka kaupa vedades seda transporteerida Eesti raudteedel 274 klm., Riias vedades aga siirdub see vaid 168 kilomeetrilise tee pikkusega, seega tariifi kauguselt juba 106 klm. ehk 38,7% võrra lähemalt.

Teisest küljest soodustab meie kaupade vedu Läti raudteedel nende veohinna arvestamine transiit-tariifi alusel, mille tõttu odavneb kaupade vedu harilikust veotariifi kõrgusest praegusel puhul 37,6% kuni 71,8%-ni (metsamaterjalid ning raud 37,6% võrra, sool 55,5% võrra, heeringad 71,5% võrra ning suhkur 71,8% võrra) harilikust veohinnast odavamaks.

Meil aga arvestatakse nende kaupade vedu (Tallinnast Valka ehk sealt tagasi) hariliku veotariifi järele, milline osutub aga sellise kaugema veo juures Läti omast juba õige tunduvalt, — praegusel puhul keskmiselt 28 protsendilt (metsamaterjalid, kuni 180% võrraliselt, s. o. isegi pea kolmekordselt (280% hinnast) — kõrgemaks. Selle nähtuse võimalik mõju meie kaubanduslikudele huvidele lõunapoolsetes maakondades on siit kõigiti selge — just eelpoolselgitatud kauba-

liikumiste paratamata kujunemine Riia kasuks. See on aga meile kõigiti kahjulik, kuna meie lõunapoolsete maakondade kaupmeeskond sarnasel olukorral otse sunnitud on kontsentreerima oma huvi kaupade transporteerimisel ainult nende veomaksu kõrguse olukorrale, milline on aga just meiepoolselt täiesti vastuvõtmatu.

Nii tuleb ühe ja sama kaubatonni veo eest maksa 1) veol Tallinnast Valka (a) ehk sealt Tallinna (b) meie raudteede vagunisaadetuste tariifi järele ning 2) veol Riist Eesti-Valka (A) ehk sealt Riiga (B) — Eesti markades pro 1.000 klg.

1. Tallinn-Eesti-Valk (—Tallinn).

Kaubanimetus.	a. arvestatav kaugus 274 klm.	
	Tarifi-klass	Veo ind Em.
1. Sool	V	693,2
2. Heeringad	V	693,2
3. Suhkur	II	1.770,6
4. Raud	III	1.316,6
b. arvestatav kaugus 274 klm.		
5. Kuuse- ja männiliiprid	IV	947,6
6. Lauad ja plangud . .	IV	947,6
7. Propsid	V	693,2

2. Riia-E-Valk (Riia).

Kaubanimetus	A. arvestatav kaugus 168+10 klm	
	Transiit-tariifi-rühm	Veohind Emk.
1. Sool	II	450,2
2. Heeringad	II	450,2
3. Suhkur	I	630,0
4. Raud	I	630,0
B. arvestatav kaugus 16+7 klm. Eesti raudteed +168 klm. Läti raudteed		
5. Kuuse- ja männiliiprid	I	738,96
6. Lauad ja plangud . .	I	738,96
7. Propsid . . . . . eritariifi § 65-1.		537,48

Seega on hinna erinevused Eesti ning Läti raudteede veokulude vahel esimeste kõrguse kahjulks õige tunduval, sest kaubatonni vedu Tallinnast Valka ehk ümberpöörduvalt osutub Riia-Valga vahelistest veokuludest:

a)		b)	
1. soola juures	154% s. o. 54% võrra kallimaks	5. liiprite juur.	128% „ 28% „ „
2. heeringate juures	154% „ 54% „ „	6. laudade, plankude juures	128% „ 28% „ „
3. suhkru juures	280% „ 180% „ „	7. propside juur.	128,8% „ 28,8% „ „
4. raua juur.	208% „ 108% „ „		

Terve 1926. aasta jooksul Valga kaudu veetud kaubahulkade juures oleksid mainitud kaupade veokulude erinevused järgmised:

a) Kaubanimetus.	Eesti raudtee.		Läti raudtee.	
	Veohind 1000 Emk.	%	Veohind 1000 Emk.	%
1. sool	1.302	7,9	845	9,1
2. heeringad	2.340	14,2	1.516	16,3
3. suhkur	4.200	25,5	1.496	16,2
4. raud	263	1,6	126	1,4
Kokku a)				
	8.105	49,2	3.983	43,0
b) 5. liiprid	223	1,4	142	1,5
6. lauad, plangud	7.910	48,0	5.015	54,0
7. propsid	225	1,4	139	1,5
Kokku b)				
	8.358	50,8	5.296	57,0
Kokku (a+b)				
	16.463	100,0	9.279	100,0

Seega oleks kokku kõikide nende kaupade vedu tulnud maksuma Eesti raudteedel 16.463.000 marka 9.279.000 marga veokulude vastu Läti raudteedel, seega Eesti raudteedel 7.184.000 marga, s. o. 78% võrra Läti omadest kallim. Et aga need kaubad veeti Eesti asemel Läti raudteedel, siis tehti sellega meie raudteedele ainult veo-ahade arvel 16,5 miljonit marka kahju.

Sel ajal aga, kui meie kannatasime veorahade kaotsimineku arvel määratamuid kahjusid ning jäime ilma ka teistest vastavatest tuludest selliste kaupade läbikäigul, teenivad Läti raudteed samade kaupade veo eest oma 9,3 miljonit marka, rääkimata muudest sellealalistest tuludest, mis võiksid väga hästi kuuluda meile, kui aga oleks juhul alandatud veohindu vähemalt Läti omade kõrgusenigi, s. o. üldiselt 43,6% võrra.

Ettepanek tariifide muutmiseks.

Eelpoolselgitatud väärnähtuse ärahoidmiseks tuleks meil alandada vastavate kaupade veotariife nende veol Tallinnast Valka (a) või ümberpöörduvalt (b) vähemalt Läti omade — transiit-tariifi kõrgusenigi s. o.

pro 1000 klg.	
a) 1. soola jaoks	vähemalt 450 Emargani
2. heeringate	450 „
3. suhkru	630 „
4. raua	630 „
b) 5. liiprite	739 „
6. laudade, plankude	739 „
7. propside	538 „

Sellise tariifi maksmapanemisega võimaldub juhtida mainitud kaubaliikumisi Riia asemel Tallinna kaudu, millega kõrvaldub kõigest sellest nähtusest paratamatult järgnev hädaoht meie majandusliikudele huvidele lõuna-maakondade suhtes kui ka kogu meie rahvamajandusele. Pealegi võidetakse siin juba ainult raudteede kauba-veo tulude arvel vähemalt need 9,3 miljonit mar-

ka täitsa uusi tulusid, mis läksid 1926. a. eelpoolmainitud kaupade arvel Lätile, ja kõik seda nende 181,6 tuh. margaliste tulude vastu, millised saadi 1926. a. senisest metsamaterjalide ekspordist Valga kaudu — Eesti- ja Läti-Valga vahelise (23 klm.) veo pealt.

Kõikidel nendel eeltoodud põhjustel tuleb Tallinn-Valga liinil peatselt kohe maksma panna kaubaveo eritariif, maksvusega Tallinnast 235 klm. kuni 274 klm., s. o. 39 klm. teel, a) soola, heeringate, suhkru ja raua kohta, nende kaubasesemete veol Tallinnast Eesti Valka ning b) metsamaterjali — liiprite, laudade ning plankude ja propside veol Valgast Tallinna.

Seejuures arvatakse 235. klm. peal Tallinnast

	Senine kaubaklass.	Uus kaubaklass
a) 1. suhkur	V	VI
2. heeringad	V	VI
3. suhkur	II	V
4. raud	III	V
b) 5. liiprid	IV	V
6. laudad ja plangud	IV	V
7. propsid	V	VI

235. kilomeetrist peale ja edasi kuni 274. kilomeetrini, s. o. kuni Eesti-Valgani arvatakse kõikide nende kaupade vedu igal juhul vaugunisaadetuste tariifi alla kuuluvaks, arvates üksikute kaupade veomaksu iga 100 klg. kohta järgmiselt (E-markades ja pennides):

Kaupade eri-veotariif.

5. novembril 1927.

Klm.	a.		b.		5. novembril 1927.	
	1. Sool, heeringad Emk. 100 klg. eest.	2. Suhkur ja raud Emk. 100 klg. eest.	3. Kuuse-männiliiprid.	4. Propsid.		
235	43,05	62,00	62,00	43,05		
236	43,14	63,03	62,50	43,55		
237	43,23	62,06	63,00	44,05		
238	43,32	62,09	63,50	44,55	9 pn.	50 pn.
239	43,41	62,12	64,00	45,05		
240	43,50	62,15	64,50	45,55		
241	43,58	62,18	64,90	45,95		
242	43,66	62,21	65,30	46,35		
243	43,74	62,24	65,70	46,75	8 pn.	40 pn.
244	43,82	62,27	66,10	47,15		
245	43,90	62,30	66,50	47,55		
246	43,97	62,33	66,85	47,85		
247	44,04	62,36	67,20	48,15		
248	44,11	62,39	67,55	48,45	7 pn.	30 pn.
249	44,18	62,42	67,90	48,75		
250	44,25	62,45	68,25	49,05		
251	44,30	62,48	68,55	49,30		
252	44,35	62,51	68,85	49,55		
253	44,40	62,54	69,15	49,80	5 pn.	25 pn.
254	44,45	62,57	69,45	50,05		
255	44,50	62,60	69,75	50,30		
256	44,54	62,62	70,00	50,50		
257	44,58	62,64	70,25	50,70		
258	44,62	62,66	70,50	50,90	4 pn.	20 pn.
259	44,66	62,68	70,75	51,10		
260	44,70	62,70	71,00	51,30		
261	44,73	62,72	71,20	51,49		
262	44,76	62,74	71,40	51,68		
263	44,79	62,76	71,60	51,87	3 pn.	19 pn.
264	44,82	62,78	71,80	52,06		
265	44,85	62,80	72,00	52,25		
266	44,87	62,82	72,20	52,42		
267	44,89	62,84	72,40	52,59		
268	44,91	62,86	72,60	52,76	2 pn.	17 pn.
269	44,93	62,88	72,80	52,93		
270	44,95	62,90	73,00	53,10		
271	44,96	62,92	73,20	53,25		
272	44,97	62,94	73,40	53,40		
273	44,98	62,96	73,60	53,55	1 pn.	15 pn.
274	44,99	62,98	73,80	53,70		

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Tallinna toiduainetekaupmeeste koosolekult.

Pühapäeval, 6. novembril, oli Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsi poolt börsisaali kokku kutsutud toiduainetekaupmeeste koosolek, et mõtteid vahetada linnavalitsuse poolt välja töötatud piima- ja piimasaadustega kauplemise sundmääruste kava kohta, samuti ka rahaministeeriumi poolt välja töötatud ärimaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta.

Ruumikasse börsisaali oli arvukas kogu kaupmehi ilmunud, kes arutusainete kohta elavat huvi üles näitasid. Seletusandjana esines kaubandus-tööstuskoja nõunik hra R. Berendsen, kes üksikasjaliselt tutvustas koosolijaid piimakaupluse puutuva sundmääruse kavaga, samuti ka lühidalt selle korruga, kuidas mõnedes teistes riikides piima ja piimasaaduste müük korraldatud on.

Pärast elavaid ja pikalevenivaid läbirääkimisi selgus, et ühelgi kaupmehel selle vastu midagi ei ole, kui aja jooksul piima ja piimasaaduste müük teisiti korraldataks kui see tänini sünnib, kuid seal juures toonitati ka täie rõhuga, et ühe aasta jooksul, nagu linna sundmääruse kava seda ette näeb, võimatu on Tallinna toiduainete kaupluste ruumisid nõnda ümber korraldada, et need vastaksid sundmääruste nõuetele. Paljud majad, eriti linna servades, kus väikesed korterid, alluvad üüriseadusele, mille tõttu maja sissetulek piiratud; majaomanikul on seal raske poeruumi, mis kuskil keldrikorral asuvad, ümber ehitama hakata. Kaupmees ise teeb seda vaevalt. Loota, et igale poole tekiks eripiimakauplused, oleks ekslik, sest need poed ei tasuks ennast linna servades kunagi ära. Piima ja piimasaaduste müüki koondada mõne üksiku suuräri kätte, tähendaks üksikutele ettevõtetele monopoli andmist, mis vaevalt vastaks ka tarvitaja huvidele.

Lõppeks võeti resolutsioon vastu, milles volitatakse Seltsi juhatust tarvilikke samme astuma, et see sundmäärus pikkamööda, alles aastate jooksul maksmata pandaks.

Ärimaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu refereeris nõunik hra R. Berendsen. Referent näitas üksikasjaliselt, mis selles eelnõus vastuvõetav, mis vastuvõetamatu. Üldjoontes tunnistati eelnõu vastuvõetavaks ja avaldati soovi, et see 1. jaanuarist 1928. a. maksmata pandaks.

Juriidiliste isikute maksu seaduse juures kutsus pahameele tormi esile paragraaf, milline pakub maksustamise suhtes soodustusi ühistegeliste ettevõtetele eraettevõtete ees. Seaduseelnõu kokkuseadja on nähtavasti ennast juhtida lasknud tarvitajate-ühisuste huvidest, kuna suure kogu erakaupmeeste õiglased nõudmised, et iga äriettevõtte üheõiguslikul alusel maksustataks, ara on unustatud. Avaldati sarnase nähtuse vastu protesti ja paluti Seltsi juhatust samme astuda, et seaduseelnõu selles suhtes muutmist leiaks.

Lõppeks olgu tähendatud, et koosolek, mis üle nelja tunni kestis, oli täiesti asjalik ja jättis enesest rahuldava mulje.

Meeletuletus äriettevõtete registreerimise asjus.

Vastavalt äride registreerimise seadusele, mis avaldatud „Riigi Teatajas“ nr. 36 1927. a. ja „Kaubandus-tööstuskoja Teatajas“ nr. 18 s. a., algas Kaubandus-tööstuskoda 1. skp. äriettevõtete registreerimist. Tähendatud seaduse nõudel peavad kõik olemasolevad ärid kui ka need ettevõtted, mis veel käesoleva aasta 31. detsembrini avatakse, endid registreerima hiljemalt 15. jaanuariks 1928. a., millele juhime siinkohal asjast huvitatute tähelepanu.

Trükitud registreerimise teadaande tähikud antakse Kaubandus-tööstuskoja poolt registreerida soovijaile maksuta, samuti antakse registreerimist toimetavate ametnikkude poolt teadaannete kokkuseadmiseks tarvilist juhatust ja seletusi, millist võimalust soovitame sekelduste ja asjata edasi-tagasi jooksmise ärahoidmiseks kasutada kõigil, kes äride registreerimise seadust ise küllalt hästi ei tunne.

Kaubandus-tööstuskoja registreerimisbüroo on avatud igal äripäeval kl. 9—3-ni p. l.

Linaste käsitööde asjus.

Kuuldavasti olevat Iiri linasest riidest laupesu valmistajad viimasel ajal üle koormatud tellimistega Ameerikast, kus peenikesed linased laudlinad ja lauapesu jälle olevat kujunemas moeasjaks.

Peenikesed linased kunstkäsitööd on vanasti ikka olnud uhkusasjaks, ja kuigi nad sõjaaegadel odavamatele aseainetele olid sunnitud teed andma, on nad jõukuse kasvamisega oma endist lugupidamist tagasi võitmas.

Näib, et meil peale villaste kodukäsitööde propageerimise ka linatöödele peaks antama suuremat tähelepanu, kuna meil vist võimalik oleks kodumaa toorainest edaspidi valmistada ka peenemaid lõngu ja riideid, milledest jälle maitserikkaid uhkasasju võiks valmistada väljaveoks või huvireisijatele müügiks kodumaal.

Eesti ekspordi arenemine.

Käesoleva aasta esimese üheksa kuu jooksul on meie eksport, võrreldes sama ajaga läinud aastal, 7243 miljoni marga pealt kasvanud 7378 miljoni marga peale. Esikätt on tõusnud või väljavedu 6788 tonni pealt 1860 milj. väärtuses 7424 tonni peale 2019 miljoni marga väärtuses. Muudest karjasaadustest on tugevasti kasvanud ka pekoni eksport (754 tonni pealt 128 miljoni marga väärtuses 1441 tonni peale 202 miljoni marga väärtuses).

Puukaubast veeti välja 50.500 standarti laudu ja plankusid 853 miljoni mr. väärtuses (läinud aastal sama ajaga 50.000 st. 821 miljoni nrk.). Konjunktuur puu- kui ka võikaubanduses oli viimaste kuude jooksul soodus.

Samuti on kasvanud väljavedu tekstiilkaupade alal. Puuvillariiet veeti välja 1462 tonni 626 miljoni marga väärtuses. Võrreldes läinud aastaga on tõusnud ka elusloomade väljavedu — nimelt 77 milj. pealt 119 miljoni peale. Vähenenud on (742 pealt 722 peale) paberkauba väljavedu, mida peamiselt on põhjustanud ebasoodus maailmaturu konjunktuur. Kõige suuremat vähenemist näitab aga lina väljavedu (1077 milj. pealt 622 miljoni peale). Mõõduandev selleks oli esijoones külvi-pinna vähenemine ja teiseks odavad hinnad välis-turul aasta alul. Tagasi on läinud ka tsemendi väljavedu 42.348 tonni pealt 30.677 tonni peale.

Tallinna noortemeeste kristliku ühingu üldised raamatupidamise kursused.

Juhime siinkohal tähelepanu raamatupidamise kursustele, mis algasid 4. skp. Tallinna noortemeeste kristliku ühingu korraldusel.

Kursusel minnakse läbi üldine raamatupidamine ühes tarvismineva kaubanduse rehkendusega ja ärikirjavahetusega. Eriülesannetena on käesolevasse kursusesse võetud komisjoni en gros ja en detail kaubamüügi ning kinnisvara operatsioonid ning vastav detailne raamatupidamine.

Tunnid on kolm korda nädalas, s. o. igal teisipäeval, kesknädalal ja reedel kella 8—10 õht. Peale selle sunnustlikud kodu-

sed tööd ja ülesannete lahendamine. Kursuse kestvus 3 kuud. Kursuse lõpul korraldatakse kutseeksamid, kusjuures lõpetajatele antakse vastavad tunnistused.

Kursuse maks Emk. 2.000.—, mida võimaldatakse maksa kahes osas, s. o. sisseastumise juures Emk. 1000.— ja kuu aja pärast 2. osa.

Puumaterjali kriis mõne aastakümne pärast.

Tähtsam Rootsi metsamajanduse tegelane ja puutööstur Chr. Storjohann kuulutab ette tõsist puumaterjali kriisi kogu maailmas mõne aastakümne pärast. Oma hiljuti peetud kõnes kutsus Storjohann Rootsi metsaülemaid üles kõige jõuga metsakasvu Rootsis edendama ja kaitsma, tuues kohutavaid näiteid Ameerika ja Kaanada korraldust metsamajandusest, kus pealegi sagedased metsapõlemised suurt kahju sünnitavad. Venemaal oleval küll veel hiiglasuuri metsi kasutamata, kuid transpordi olu võimaldavad sealt ainult väikese osa välja vedada. Põhja-Euroopa maadest oleval ainult Rootsi omal ajal metsa raumise juurekasvuga kooskõlastanud, nii et puumaterjali allikas seal ei kahanevat. Peale selle oleval Rootsis astunud tarvilisi samme metsade soostumiseks hoidmiseks ja soode ja muu kõlbinatu maapinna metsamaaks muutmiseks. Ähvardava puumaterjali kriisi peale on tähendanud ka teised asjatundjad, nagu näiteks Inglise õpetlane professor Fraser Story, ajakirja „The Empire Forestry Journal“ väljaandja.

„Kreenholmi manufaktuur“ hakkab valmistama riidet kunstsiidi ja puuvilla segust.

O.-ü. „Kreenholmi puuvillasaaduste manufaktuur“ on asunud kunstsiidi ja puuvilla segust riide valmistamisele. Selleks toob vabrik kunstsiidi välismaalt ja ketrab oma vabrikus lõngaks, millest siis puuvillalisandusega riidet kujub. Säärane kunstsiidi-puuvillasegu riide on viimasel ajal tarvitajaskonnas väga levinud ja seda riidet veetakse väga suurel määral välismaalt meie turule, mille tõttu aga loomulikult puuvillariide tarvitamine kahaneb. Vabriku sellekohase palve peale, et temale lubataks ka nimetatud segurriidet välismaale ületootmiseks (apprepeerimiseks, pleekimiseks, värvimiseks ja trükkimiseks) saata neil alustel, mis ette nähtud puuvillase riide kohta, on kaubandus-tööstusministeerium teatanud, et tema selleks takistusi ei leia.

A.-s. „Extraktor“ hakkab valmistama palmiteraõli.

Õlide- ja taimeõlivabrikud a.-s. „Extraktor“ Tallinnas, on kaubandus-tööstusministeeriumile teatanud, et vabrikud tahavad katseid teha palmiteraõli valmistamiseks oma ettevõtetes. Esialgu soovitakse umbes 100 tonni palmiteri mitmesugustest lõikustest ja sortidest sisse tuua ja jõuda selgusele, milline sort palmiteri selleks kõige kõlbulisem. Et tänini palmiteraõli, mis peamiselt seebi- ja küünlätööstusele toormaterjalina vajaline, välismaalt sisse tuuakse, siis on majandusministeeriumid a.-s. kavatsuse soovitava leidnud olevat.

Kodumaal hakatakse valmistama schamottkive.

Savitööstuseühisus „Savi“, kes Tallinnas, Kadaka teel nr. 16-a savitööstuskoja omab, on hiljuti katsed lõpetanud schamottkivide valmistamisel. Katsed on häid tulemusi annud ja kivid on kuumust kuni 1540 kr. C. välja kannatanud; samuti on katsed valgete ahjukahlite ja põrandaplateade valmistamiseks hästi lõppenud. Ühisus on nüüd nimetatud artiklite valmistamise osakonna organiseerimisele asunud ja selleks endale välismaalt asjatundja teenistusse võtnud ning loodab tulevaseks hooajaks juba nõuetele vastavad artiklid turule saata. Eriti näib, et ühisus schamottkividele siseturul küllalt tarvitajaid leiab; sest tänini on meile schamottkive ümmarguselt 20.000.000 m. väärtuses välismaalt sisse veetud.

Kohviistanduste 200 aasta juubel Brasiilias.

Kuulus kohvimaad võis 12. oktoobril s. a. tagasi vaadata oma 200-aastasele tööle sel alal. 12. oktoobril 1927. a. olevat seal kohvitöö esmakordselt üles võetud. Sel päeval korraldasid kohvist elavad osariigid Sao Paolos suure näituse. Samuti algas sel päeval suur rahvusvaheline kohvikongress, kus arutatakse kõiki ainesse puutuvaid küsimusi.

—h—

Prantsuse asumaade näitus,

mis aset pidi leidma 1929. aastal, on lükatud edasi 1931. aasta peale. Põhjus on see, et hulki riike sel tähtajal näitusest osa ei tahtnud võtta, kuna Belgia iseseisvuse 100. juubelipäeval nagu nii korraldatakse Antwerpenis hiiglasuur koloniaalnäitus (1930).

—h—

Petrooleumitoodang 1926.

Esikohal seisavad Ameerika Ühisriigid 775.000.000 bariiliga (1 bariil umbes 160 liitrit). Järgnevad (kõik miljonites bariilides): Mehiko (90), Vene (61), Venetsueela (36), Persia (35), Rumeenia (23), Hollandi India (22), Peruu (11), India (9), Argentiina (6,5), Kolumbia (6), Poola (5,8), Trinidad (5), Saravak (4,3), Jaapani (2), Egiptus (1,1). Vähemal arvul toodavad veel petrooleumi: Saksamaa (550 tuhat bariili), Prantsusmaa (466), Kanada (359), Ekvadoor (275), Tšehho-Slovakkia (50), Itaalia (45), Alžiiir (12), Barbados (9), Kuuba (4) ja Inglismaa (2). Ülejäänud maad toodavad kokku vaid 48 tuhat bariili.

—h—

Prantsuse petrooleumisadamad.

Eesotsas seisab Rouen 581 reservuaari 450.030 kantmeetrit.

Järgnevad:

Bordeaux	126 reserv.	44.051 kantmtr.
Blaye	92 „	57.080 „
Dunkerque	64 „	156.116 „
Saint-Louis de Rhône	62 „	53.835 „
Marseille	28 „	96.300 „
Cette	35 „	76.696 „
La Rochelle-Pallice	37 „	64.300 „
Le Havre	12 „	118.350 „

Roueni petrooleumiseadelduste suurusest annab ettekujutuse, kui teame, et Antwerpen, mis tänava lõpulikult tõusnud Euroopa mandri suurimaks sadamaks — omab sisseseadeid petrooleumi jaoks vaid 298.000 kantmeetrit, mis jagunevad 204 tanki või reservuaari peale.

—h—

I Kartuliühisuste Liidu 1926./27. a. tegevus.

1926. aasta osutus üheks parimaks kartuliisaagi aastaks kogu liidu kestvuse ajal. Ja mitte ükski väljaanni pooldest ei ületanud möödunud aasta kartul paljuid viimaseid aastaid, vaid, mis just piiritusetöösturile tähtis, ka tema tärgklis-sisaldus tõusis 18—20° ja üle sellegi. Arusaadav, et sarnane hea saak ja ülirohke kartuli pakkumine ei jätnud oma mõju avaldamata ka piiritusetööstuse ulatuse ja hulga peale. Sest linnadest ja raudteejaamadest kaugelasuvatele kartulikasvatatajatele ei jäänud oma rohke kartuliisaagi realiseerimiseks muud teed üle, kui seda lähemasse piiritusevabrikusse viia või sööta koduloomadele. Et rohke pakkumise juures ka kartulihinnad alla

läksid, on arusaadav. Sügisel, peale kartuli ülesvõtmist, kujunenud tündrihind, 280—300, suruti varsti 200—240 mk. peale alla, ja jõulu ümber, kui väljaveo lootused näisid nurja minevat, kuulke Virumaal isegi 180—200-m. tündrihinnast räägitavat. Kes aga selle juures kaunis täbarasse seisukorda sattusid, olid piiritusevabrikud. Üheltpoolt suurenev kartulipakkumine, vahest isegi ilma hinda küsimata, teiselt poolt väike riigi norm — 100.000⁰ — mille väljatöötamiseks juba 1000 tündrist kartulitest jätkub. Hiljem läks korda suuremale osale vabrikutele peale 100.000⁰ veel 50.000⁰ lisanormi muretseda, kuid see kõik ei võimaldanud kaugeltki kõiki pakutavaid kartuleid ümber töötada — ja vabrikud hakkasid agaralt nõndanimetatud ülenormipiiritust ajama. 77 töötavast liidu vabrikust ajavad 60 vabrikut mitte vähem kui 5 miljoni kraadi ülenormipiiritust, mille realiseerimine liidule palju sekeldust tõi.

Üldse valmistasid liitu kuuluvad
77 vabr. — 88 normiga — umbes 17.000.000⁰ piir.
Sell. läks I r. norm.—8.800.000⁰
II „ —3.200.000⁰—12.000.000⁰ „

Jäi ülenormiks . . . 5.000.000⁰ piir.

Seega keskmine valmistus iga vabriku kohta 220.000⁰ (eelm. aastal 190.000⁰).

Nagu juba eelmise aasta aruandes oli tähendatud, läks liidul korda kogu riigi piirituse puhastust ja vedu saada enda kätte. Selle suure ja laialeulatuva ülesande võis liit enda täita võtta ainult seetõttu, et ta nõukogu ja esitajatekogu otsuse järele Valtu asunduses avas oma puhastusvabriku, milline selle aasta veebruarikuus alustas tegevuse. Vabriku sissestade on seni mk. 4.389.633.— maksma läinud, kuna tema peale nõukogu poolt lubatud krediit mk. 4.585.000.— peale ulatub. Vabrik suudab hooajal vähemalt 5—6 miljoni kraadi piiritust läbi puhastada ja rahuldab seega täiesti tema peale pandud lootused. Tema puhastatud piiritus on analüüside läbi täiesti kõigile nõuetele vastavaks tunnistatud, kuigi vahest selle vastuvõtmisel millekipärast erakorraliselt valjuid nõudmisi on avaldatud.

Liidu 1926./27. a. aruannetest selgub, et äri seis 1. juuliks 1927. a. oli tasakaalus mk. 17.737.070.— ülejäägiga mk. 277.562.—. Tulude ja kuludearve oli tasakaalus mk. 3.735.281.—.

Soome:

Halvaksläinud loomatoidu sisseveo keeld.

Põllutöominister andis 10. skp. määrused loomatoidu sisseveo kohta, milles rikkiläinud

kauba sissevedu on keelatud. Vähe halvaksläinud loomatoitu võib sisse tuua põllumajanduse peavalitsuse eriloaga, peale kauba läbivaatamist põllumajanduse laboratooriumi poolt.

Eesti õunad ja kartulid.

Eesti õunu on viimasel ajal õige rohkesti purjekatel Helsingi sadamasse toodud, nõudmine on keskmine, hinnad on 8—10 smk. pro kg. väikemüügis ja 5—6 smk. pro kg. suuremates partides. Et kartulisaak s. a. Soomes kehvy, siis on nõudmine kartuli peale praegu õige elav. Kartes hindade tõusu talvel, soetavad tarvitajad nüüd tagavarasid. Eesti purjekad, mis kartuleid viimasel ajal on toonud, on 2—3 päevaga laadungi maha saanud müüa, hinnad on keskmiselt 0,8 smk. pro kg. ehk 60 smk. hekto.

Eesti margariin Soomes?

Soome lehis ilmus teade, et käesoleval aastal Eestist Soome ligi 6000 kg. margariini on sisse toodud, sellest maikuuks 4000 kg. ja juunis 2000 kg. Meile näib see kahtlasena.

Läti:

Saksa ajakirjandus Läti-Vene linakonventsioonist.

Saksa majanduslikud kuukirjad „Der deutsche Leinenindustrielle“ ja „Magazin der Wirtschaft“ on oma viimastesse numbritesse mahutanud pikemaid kirjeldusi Läti-Vene linakonventsiooni üle. Kirjatükkide autorid, kelledest üks elab Pariisis ja teine Riias, on jõudnud otsusele, et Läti-Vene linakonventsioonil on maailma linaturul otsustav sõna. Samas toonitavad aga autorid, et hea tahtmise juures võiksid Poola ja Leedu kujuneda faktoriteks, mis Läti-Vene linakasvatuse hegemooniat maailmaturul võiksid ähvardada.

Olevat välja arvatud, et käesoleval hooajal võib Läti eksporteerida 18.000 tonni ja Venemaa 30.000—40.000 tonni linu, kokku umbes 58.000 tonni. Teiselt poolt võivat Leedu eksporteerida 25.000 tonni, Poola 20.000 tonni ja Eesti 8.000 tonni, mis kokku 53.000 tonni linu välja teeks, ning lõpuresultaadis vastaks Läti-Vene linakspordi kogusummale.

Saksa asjatundjad siiski viimast oletust ei poolda, sest Leedu ja Poola kasvatavat ainult neid linasorte, mis maailmaturul ostjaid ei leia.

Lätis uued piiritusehinnad.

Rahaministri abi Bokolderi juhatusel oli 10. okt. nõupidamine, kus arutati uusi piiritusehindu. Rahaministeerium tahab piiritusehinda kindlaks

määrata ärarippuvalt piirituse tooresainete — kartulite ja odra — hindadest. Käesoleval aastal on kartulite alghinnaks määratud 40 rubla puud. Möödunud aastal maksid piiritusevabrikud ainult 30—35 rubla puudast. Praeguse kalkulasiooni järele on piiritusehinda alandatud 10,5 sant. — 10,2 sant. kraadi eest. Need hinnad ei ole veel lõpulikud, sest need lähevad veel läbi vaatamiseks riigikontrolli ja rahaministeeriumi.

Läti väliskaubanduse büroo.

Ühenduses Läti-Vene kaubalepingu ratifitseerimisega kavatakse Läti rahaministeerium lähemal ajal väliskaubanduse bürood ümber moodustada, mille kava väljatöötamisega juba algust on tehtud. Välja töötatud olevat ka projekt kaubanduse ja pankade osakonna ümbermoodustamiseks. See projekt tulevat majanduslepingute ettevalmistamise komisjoni järgmisel istungil harutusele.

Läti loomade eksport Rootsi.

Seni oli Läti loomade sissevedu Rootsi keelatud, sest Lätis olevat eksportloomade kontroll väga nõrk. Nüüd on Lätis eksportloomade kontrolli asjus välja antud valjemad määrused ning ühenduses sellega on Rootsi oma keelu tühistanud.

Leedu:

Leedu kaubalepingud.

Leedu rahaministeeriumi allikatest teatakse, et praegu seisab rahaministeeriumi päevakorras esimeses järjekorras kaubalepingu küsimus Saksaga. Nagu teada, tehti nende läbirääkimistega algust juba tänavu juunikuul teisel poolel, mis kohe katkesid, sest tegelikult oli see ainult mõtete vahetamine mõlema riigi vahel. Läbirääkimiste järg oleneb Leedu välisministeeriumi kokkuleppesest Saksa valitsusega.

Leedu poolt pannakse lepingu küsimus tollele alusele, et saada Leedu sarvloomade, lindude ja nende liha, samuti ka hobuste väljaveoks teatud hõlbustusi tollides ja eriti kindlustada sisseveo vabadust Saksamaale. Leedule on see tingimus kõige tähtsamaks ja võib öelda põhimõteline.

Lepingud Balti riikidega, N.-Venega ja Itaaliaga.

Mis puutub Balti riikidesse, siis näitas vastmöödunud Balti riikide majand.-konverentsi eelnõupidamisest osavõtja Leedu kaubandus-tööstuskoja esimees hra Dobkevičius, et praktiliste

teede leidmiseks majandusl. lähenemiseks Balti riikidega on Leedus tahet. Väga võimalik, et veel käesoleval aastal, kui ainult tagajärjed selguvad Läti ja Eesti tolliuniooni kohta, tullakse Balti klausli praktilisele elluviimisele Leedu-Eesti-Läti majandusl. lähenemise sihiga.

Läbirääkimisi N. Venega kaubalepingu kohta peeti ainult läinud aastal, tänavu on nad katkestatud. Läbirääkimisi pole tänavu alustatud seepärast, et oodati, kui palju jõudu näitab N. Vene Leedu saaduste ostmiseks. Praegu on selgunud, et N.-Vene sisseost Leedust on väike, millel vaevalt pisike tähendus on Leedu tööstusele, ja pea mingit tähendust põllumajandusele. See seisukord annabki sihi tulevasteks läbirääkimisteks. Tuleb tähendada, et veel suur osa rahulepingust N.-Venega pole täidetud.

Lõpuks jääb leping Itaaliaga, millel erilist majanduslikku tähendust ei ole. See leping puudutab ainult Leedu tselluloosi ja vineeri. Need asjad võivad Itaalias kasutada suuremaid tollihõlbustusi

Rootsi:

Põllusaagi lootusi ei näi septembrikuu olevat parandanud. Kuna vihmased ilmad keetsid edasi, on suiviljad mitmes kohas palju kannatanud. Kartulisaaki peetakse üldiselt väga halvaks — ainult $\frac{1}{2}$ normaalsest. On kuulda, et seetõttu tärglusevabrikud tänavu oma töö täitsa seisma jätavad. Kartulite hinnad on viimasel ajal osutanud kiiret tõusu-tendentsi ja on juba praegu umbes poole kõrgemad kui mullu samal ajal. Eesti kartulite järele on kogu kuu olnud elav järeleküsimine ja kui meil tänavu üldse kartuleid jätkub väljaveoks, on neid võimalik mahutada hea hinnaga Rootsi. Kartuleid nõuavad tänavu aga ka Norra ja Daani, kus samuti saak on tugevasti äpardunud.

Belgia:

Eesti kartul Belgiasse.

Sellekohastele järelepärimistele vastab meie Brüsseli konsul, et Eesti kartuleid Belgias kahtlemata müüa saab, tarvilik on aga kõigepealt saada meie eksportööride hinnad fob Tallinn või cif Antwerpen ehk Gand. Muidugi peaks hind olema etteküsimatu ja baseeruma suurema läbimüügi võimalustel. Asjast huvitatuid palutakse saata pakkumisi ühes tarviliste teadetega (kartulisordid, kuidas pakitud, millal välja võiks saata ja kui suurel hulgal) Pariisi saatkonda ehk otseteed meie Brüsseli konsul hra Moreaul'le (21, Place de Louvain, Bruxelles).

Kreeka:

Kreeka kuivatatud viinamarjad

(rosinad, korindid jne.).

Paljude järelepärimiste tõttu mitmelt Eestlärilt teatab meie Kreeka peakonsulaat Athenas andmed rosinateturu seisukorra, hindade, sortide jne. kohta, mis avaldame alljärgnevalt asjastuuvitatud kaupmeeskonnale.

Kauba tähtsus. Kreeka kui rosinat kasvataja maa omab ülisuure tähtsuse selle kauba maailmaturul, kaugelt suurema kui seda harilikult isegi asjaomastes ringkondades tuntakse, sest suur osa kaupa läheb teiste maade turgudele überpakitult Saksamaalt, Itaaliast, Ameerikast, kes kolmekesi omandavad ligi 90% väljaveost. Otsekoheste tellimiste puhul Kreekast võib saada paremat (värskemata) kaupa ja odavamalt. Saagi

suurus oli 1925. a. 320.000.000, 1926. a. 275.000.000 ja 1927. a. 245.000.000 Venetsia naela (Livre Venezienne, — eriline kaaluüksus rosina suurkaubanduses; 1 Venetsia nael = 0,375 Kreeka oekat = 480 grammi).

Hooajad. Saak küpseb ja korjatakse juulis. Kuivatushooaeg — juuli, august. Sorteermise ja pakkimise hooaeg — august. Kaubandusliikude läbirääkimiste aeg välismaa tellijatega — juulikuu kestes.

Turg, maksutingimused, hinnad, pakkimine, sordid. Peamiseks suurkaubanduse börsiks on London. Maksutingimused — dokumentide vastu, 15—45 päeva. Koha peal tehakse kaubad (määratakse hinnad) — drahmad 1000 Ven. naela eest. Praegune drahma kurss 1 Inglise nael — 366 drahmat. Hinnad tabelis fob Patras või Calamata, ühe tsentneri või quintali (50 kg.) eest:

Sordid (kvaliteetidid)	Saagi provints	Hinnad Ing shillingites	Märkused.
1. VOSTIZZA, Shade dried . . .	Aegialia	45/— — 55/—	Varjus kuivatatud.
2. VOSTIZZA, Sun	Corinthia	42/— — 52/—	Päikeses käes.
3. GULF, Shade dried "	Patras	40/— — 41/—	Kõik hinnad:
4. GULF, Sun	Zante saar	40/— — 41/—	
5. PATRAS	Cefall. saar	40/— — 41/—	Proove ja referentse eks-
6. PATRAS, small	Amal as	39/— — 40/—	
7. ZANTE	Aelias	38/6 — 39/—	peakonsulaadist Athenas.
8. ZANTE, small.	Calamata, Py os, etc	38/— — 38/6	
9. CEFALLONIA			
10. CEFALLONIA, small.			
11. AMALIAS			
12. PYRCOS			
13. PROVINCIAL			

Pakkimine: $\frac{1}{4}$ kastid, à 50 Inglise naela, Inglise ja Ameerika turgudele.

$\frac{1}{2}$ kastid, à 85 Inglise naela, Saksa, Hollandi, Kaanada turgudele.

$\frac{1}{4}$ kotti, à 56 Inglise naela, Ameerika ja harva ka Inglise turule.

$\frac{1}{2}$ kotti, à 112 Inglise naela, Inglise turule.

Tünder (baril), à 315 Inglise naela, Hollandi, Ameerika turule.

Ülaltoodud hinnad on $\frac{1}{4}$ kasti viisi kalkuleeritud, kui $\frac{1}{2}$ kastides, siis —/6 penssi odavam, kui kottides, siis 1/— ja kui tündrites, siis —/8 odavam tsentnerilt.

Uusi ettevõtteid.

Kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusosakond on järgmistele uute tööstusettevõtete sisseadmiseks ja seal töö algamiseks luba annud:

Georg Juurup'ile, Tartus, Emajõe tän. nr. 10, kastivalmistamise töökoja sisseadmiseks ja seal töö algamiseks. Töökojas leiab 15 töölist tööd. Jõuandjateks on elektrimootorid, kogujõuga 25 h.-j. Valmistab mitmesuguseid kastilaudu ja kaste nii sise- kui ka välisturu tarbeks.

Ühisus „Estonia eksport-tapamajad“ Tallinnas Suur-Tartu maant. nr. 79, ümberehitamiseks. Ümberehituse teostamisel suleb ühisus vorstivabriku ja avab kondijahu valmistamise osakonna, suureneb soolikate puhastuse osakond ja avatakse seebikeetmise osakond.

N. S. V. L. „Neftesündikaat“ Tallinna osakonnale, Pärnus, Brakmanni tän., Pusilli kruntil, ühe maa-aluse bensiinireservuaari paiguta-

miseks, mahutusega kuni 2.000 liitrit bensiini ja sealsamas maa peal bensiinimüügi automaatjaama ühes pumbaga süst. „Sening“ püstitamiseks. Jaam müüb mootorveo- ja -sõiduriistade varustamiseks bensiini ja muid õlisid.

Eesti-Poola petrooleumiühisusele „P. Blitek & Ko Estipolmin“ Kuresaases, Kubermangu tän., ühe maa-aluse petrooleumilao ja bensiinireservuaari paigutamiseks, mahutusega kuni 20.000 liitrit petrooleumi ja 4.000 liitrit bensiini ja sealsamas maa peal bensiinimüügi automaatjaama ühes pumbaga süst. „Allweiler“ ja „Heinrich Bouillon“. Laost ja jaamast müüakse suurel ja väikesel määral petrooleumi valgustuseks ja kütteks ning bensiini mootorveo- ja -sõiduriistade varustamiseks, samuti ka muid õlisid.

Rapla tarvitajateühisusele, Raplas, Harjumaal, ühe raudreservuaari ülesseadmiseks, mahutusega kuni 19.000 kilogr. petrooleumi.

The Asiatic Petroleum Company (Baltic States) Limited, Rakveres, Narva tän., ühe raudreservuaari ülesseadmiseks, mahutusega kuni 4.200 pd. petrooleumi.

Mõlemad laod on petrooleumi hoiuks ja sealt petrooleumi müügiks määratud.

Uus kunstvõi sort „Bona“.

A.-s. „Extraktor“ taimevõivabrikule on kaubandus-tööstusministeerium lubanud valmistada ja müügile saata uue kunstvõi sordi „Bona“, mille koosseis ja omadused maksvate kunstvõi seaduse nõuetele vastavateks on leitud.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

I. A. Sisseveotariifis.

Kumeralt saetud valgepöögist, umbes 1 sm. paksud ja 50 sm. pikad lauad, tünnilaudade valmistamiseks, t. t. § 58 p. 1-d alla kuuluvaks, kui valgepöögipuust saetud lauad, hõõveldamata. (T. K. ots. 8. X. 27. Nr. 1327).

Lehttrauast lõigatud alla 5 mm. paksused sadulsepanaelad, t. t. § 156 p. 1-c alla kuuluvaks, kui lõigatud naelad, arvesse võttes § 140 märkuse mõistet. (T. K. ots. nr. 1321, 8. X. 27).

Aurust kondenseeritud vee kõrvalejuhtijad, t. t. § 167 p. 1-a alla kuuluvaks, kui aparaat rauast on. (T. K. ots. nr. 1324, 8. X. 27.)

Tüllist voodikate palistatud äärtega, puust rõnga ja nõõridega katte ülesriputamiseks, t. t. § 206 p. 2 — 10% alla kuuluvaks, kui eraldi nimetatud tüllist teos palistatud. (T. K. ots. 8. X. 27. Nr. 1323.)

Poolpuhastatud lina tollita sissevedu.

A.-s. „Rotermanni tehased“, kellel Tallinnas, Narva maanteel nr. 15, lina- ja takupuhastamistavabrik, kavatses välismaadelt poolpuhastatud lina sisse tuua, et seda oma vabrikus ära puhastada ja siis müügile saata. Et meil linade pealt nii sissekui ka väljaveotollimaksu võetakse ja see takistuseks on vabriku kavatsuse teostamisel, siis on vabrik palunud luba tollita poolpuhastatud lina sisse tuua ja seda puhastatuna tollita välja vedada. Kaubandus-tööstusministeerium on teatanud, et temal selle vastu vaidlusi ei ole; sest kui vabrik toormaterjaliga varustatud, võib ta 170 töölisele tööd anda, kellest umbes pooled naised võivad olla, mille tõttu tööpuudus Tallinnas, eriti töötanaste hulgas, väheneks.

Uus metallitehas „Tööstur“.

Endine Karl Ekker'i mehaanika- ja plekiööstus, mis asus Tallinnas, Narva maant. nr. 63, on hiljuti uute omanikkude kätte üle läinud. Tehas töötab nüüd endistes ruumides uue nime all „Tööstur“. Uute omanikkude poolt on tööstus täitsa ümber korraldatud, sisseseaded tehnilistele nõuetele vastavalt täiendatud, mis võimaldab tellijate kõige nõudlikumaid soove täita. Tehas töötab esialgul kuni 25 töölisega, kuid ligemas tulevikus kavatsetakse tegevuse laienemisega töölisi veel juure võtta. Tehas valmistab linna ja provintsi jaoks igasuguseid metall-ehitustarbeid, tahma- ja keriseuksi, auruklappe, aknagarnituure, aknahingi ja nurkraudu, mutrischeibe jne. — Peale selle tehakse tehases veel igasuguseid parandustöid.

Sulgedest valmistatud puudritops, siidiga ilustatud naise keha kujuliste käepidemetega, mis koos sissetoodud portselanist vaasikujulise puudritopsi* alusega, mille jalg naise jalgade kujuline, kullatud kingadega (tops aluse peale pandult kujutab baleriini), t. t. § 215 p. 1 alla kuuluvaks, mõlemad koos, kui pudukaup siidiga kaunistatud ja kullatud, mis enesest üksust kujutab. (T. K. ots. 8. X. 27. Nr. 1322.)

Kloseti istelauad galaliidi taolisest ainest, t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks. (T. K. ots. 8. X. 27. Nr. 1326.)

2.

Riigikohus tunnistas vasest autolaternad, mis seest hõbetatud ja mille raskus üle 500 gr., t. t. § 149 p. 4-a alla kuuluvaks.

Õiendus: Riigikohtu admin.-osakonna otsus nr. 396¹¹ — 6. V. 27.

3.

I. A. Sisseveotariifis.

Fajansist taldrik kullatud joontega ümber ääre t. t. § 75 p. 3 alla kuuluvaks kui fajansist teos kullatud. (Tollikomitee otsus 15. X. 27. a. Nr. 1342.)

Rauast pann ületöötatud äärega ja külge-needitud käepidemega t. t. § 153 p. 1 alla kuuluvaks kui lehtraust teos ületöötatud. (T. K. otsus 15. X. 27. a. Nr. 1334.)

Traktori radiaatorid t. t. § 167 p. 7-b alla kuuluvaks kui mootori osad, seletades, et ühelt poolt — traktorid tollitariifi järele pole põllutöömasinad, selle sõna täpse mõiste kohaselt, teiselt poolt aga — radiaatorid ka autode jaoks t. t. § 173 p. 7-d alla ei kuulu, selle punkti juures oleva märkuse tähe „c“ põhjal. (T. K. otsus 15. X. 27. a. Nr. 1337.)

Keemiaaine, mis koosneb: 1) N — 16,3%, 2/P₂O₅ — vees lahuvat — 15,4%, 3/P₂O₅ — 2% — lises sidrunihappes lahuvat — 1,1%, 4/K₂O — 19,9%, t. t. § 41 p. 3 alla kuuluvaks kui superfosfaadi taoline aine. (Tollikomitee otsus 22. okt. 1927. a. Nr. 1343.)

Sulfeeritud õli, mis leiab tarvitamist nahaparkimises, t. t. § 71 p. 7 alla kuuluvaks, seletades, et kuigi ta tarvitamist leiab nahaparkimise juures, ei ole ta t. t. § 124-as ette nähtud materjalide keemiline aine. (T. K. ots. 29. okt. 1927. a. Nr. 1360.)

Savist lillevaasid, pealt mitmevärvilise klaasuuriga kaetud, t. t. § 74 p. 3 alla kuuluvaks kui savist teosed tubade kaunistamiseks. (T. K. otsus 22. okt. 1927. a. Nr. 1351.)

Piimaklaasist elektrilambi kuplid, pealt marmori taoliseks värvitud, t. t. § 77 p. 5 alla kuuluvaks kui dekoreeritud klaasteosed. (T. K. otsus 22. okt. 1927. a. Nr. 1350.)

Äädikahape ka üle 80% kanguses (n. n. jääädik), t. t. § 108 p. 4 alla kuuluvaks, Sealjuures aga peavad tolliametid üles võtma küsimuse pakkimispudelite ja korvide tollimise kohta t. s. § 200 p. „C“ alusel. (T. K. otsus 29. okt. 1927. a. Nr. 1364.)

Vasest nõöpnõelte toos „Pinbox Ideal“, mehhanismiga nõöpnõelte toosist väljaandmiseks, pakitud originaalümbrikkudesse, t. t. § 149 p. 2 alla kuuluvaks, s. o. materjali järele, ühes originaal-

ümbrikkudega. (T. K. otsus 22. okt. 1927 a. Nr. 1358.)

4.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee otsustas posti kaudu sisse toodud poolsiidist kanga juure lisatud päritolutunnistust, kus oli tähendatud „Tissus pour cravats“, vastuvõetavaks tunnistada, seletades, et päritolutunnistuste suhtes pole kauba omaduse atesteerimise kohta maksavad samad nõuded, millele alluvad deklaratsioonid. (T. K. otsus nr. 1341.)

5.

Tolliametites on ette tulnud juhtumisi, kus kaubakäsitaja protesteerib tollirevideerimisel leitud kaalu vastu ja tolliamet selle asemel, et protesti t. s. § 213 põhjal anda tollinõukogu otsustada, rahuldab kaubakäsitaja kontrollrevideerimisega.

Juhitakse tolliametite tähelepanu, et t. s. § 213 põhjal, kui kaubakäsitaja tollirevideerimise andmetega nõus ei ole ja revideerimise akti või selle osa vastu protesti avaldab, protest tingimata tollinõukogus peab otsustatama, käigu see protest kas kaalu, tariifi või mõne teise revideerimisakti osa kohta.

6.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee seletas:

Eesti-Prantsuse kaubalepingu järele on tollialandus antud ainult veoautomobiilide (autoplatvormide) kohta, mitte aga nende jaoks sissetoovate asside kohta. (T. K. otsus 22. okt. s. a. Nr. 1352.)

Äriettevõtete koosolekuid.

25. novembril:

A.-S. „Textil“ erakorraline aktsionäride peakoosolek kell 16 Koplis, Bekkeri teh. 4—12.

28. novembril:

Kaubanduse ja tööstuse a.-s. „W. Schneider ja Ko“ erakorraline peakoosolek kell 18 Tallinnas, Estoonia pst. 19.

29. novembril:

Tallinna Kaupmeeste Diskonto ja Laenu Panga erakorraline peakoosolek kell 18 Tallinnas, Viru t. 18.

O.-ü. „Silikat“ erakorraline peakoosolek kell 20 Tallinnas, Jaani t. 6—3.

Turgude ülevaade.

Rahaturg. Rahaturul kestis viimaste nädalate jooksul pinevuse lahenemine edasi. Väliskaubanduse bilansi püsiv aktiviteet on toonud ühes välismaa deviiside kasvu, mis Eesti Panga

poolt ära kasutatud kulla ja välisvaluuta tagavarade suurendamiseks. Need tagavarad olid augustikuu lõpul 950 miljonit mrk. ja tõusid septembri lõpuks 1064 miljoni marga peale. Ühtaegu

on kasvanud ka liikvelolevate rahamärkide hulk 1966 milj. marga pealt 2048 milj. marga peale. Kate tõusis sest hoolimata 48,3 miljoni pealt 52,0 miljoni marga peale. Raha ringvoolu suuremine on sesooni nähtus, mis igal sugisel sularaha tarvidusest ühenduses metsatööstuse ja lina ülestõstmisega tekib.

Sügisene äriaeg on toonud olavust läbikäimise, mis avaldub vahetatavate tshekkide rohkusel. Arvekoja andmetel on septembris arvestatud 6410 tshekki 1107 miljoni mrg. väärtuses 5817 tsch. vastu 1000 milj. m. väärtuses juulikuus. Erapangad on oma summasid välismaal suurendanud; suuremaid krediite, mis neile välismaa rahaasutuste poolt võimaldatud, pole täielikult kasutatud. Diskontoprotsendi langemist on seegi-pärasest vaevalt oodata enne kui välislaenu mõju kord avalduma hakkab.

Kaubaturg.

Teraviljaturul valitses viimaste nädalate jooksul vaikus. Tendents oli pisut kindlam, kuna lõikuse resultaadid vaevalt rahuldavad. Eesti rukis noteeriti 305—310, Vene rukis 310—315, Eesti toidukaerad 265—270 mk. pd. Poela linnakseodrad noteeriti odavamalt kui sisemaa odad, nimelt 330—335 mk. pd.

Kartuliturul seisukord oli kogu aeg muutumatult hea. Kartuleid on rohkesti Skandinaavia riikidesse välja veetud.

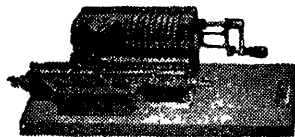
Võihinnad seisavad endiselt 4920—5120 mk. pd., hind, mis põllupidajaid täielikult rahuldab.

Munahinnad on tõusnud 16.200 marga peale puudast.

Linaturul on seisukord selgusetu. Hinnad on väga muutlikud, kuna välismaa ostjad ilmutavad tagasihoidlikkust. Üldiselt peab kon-

stateerima hindade langemist. Noteeriti: Livonia 2750—2800, Petseri 2850—2900, Võru 2850—2900 ja Tartu 2750—2800 mk. pd. Ka linaseemne hinnad on ilmaturu tasapinnani tagasi läinud. Oli-seemned noteeriti 360—375, külviseemned 425 mk. pd. Produktendid on hindade tõusu ootel tagasihoidlikud.

Lihaturul meeoleolu loid. Sealihaga I sort 1480—1560, loomaliha I sort 720—1120 mk. puud.

Philipp Schaefer

Tallinn, Harju tän. 21, kõnetr. 12-12

Suur valik

paberi-, kirjutus- ja
joonistusmaterjalidest.

Ainuesindused Eestis:

„Underwood“ kirjutusmasinad
„Dalton“ Ameer. kirjutav arvemasin
„Hannovera“ } arvemasinad
„Lipsia“ }

Soome raha- ja arhiivkapid
teraskambri sisse-
seeded ja soomusuk-
:: sed ::
firma Merivaara
Büroomasinat
parandustöökoda.

Toiduainete turg.

London.				5 XI. Linad, cif.		£	
10. XI. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.				Riga Z. K.	”	106 0	— —
Northern Manitoba	£	— —	55/6	Pärnu H. D.	”	101 0	— —
Hard Winter	”	— —	49/	Slanetz U/A Medium	”	120 0	— 117.0
Rosario Santa	”	— —	49/	Bacon, kaal — 112 Ingl. naela	Sh.		
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.				Iiri	”	76 0	— 87.0
Manitoba	”	— —	39/	Daani	”	70 0	— 74.0
Austraalia	”	— —	37/6	Kanada	”	72 0	— —
Kansas	”	— —	38/	Munad, kaal — 120 Ingl. naela			
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal —				Inglise	”	28 0	— 30.0
370 Ingl. naela	”	— —	34/10½	Iiri	”	25 0	— 27.0
Kalifornia, kaal — 424 Ingl.				Või, kaal — 112 Ingl. n.			
naela	”	— —	58/6	Hollandi	”	182 0	— 186 0
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela				Daani	”	190 0	— —
La Plata	”	— —	25/0	Uus-Meremaa	”	160 0	— 188.0
Canada № 2	”	— —	25/0	Austraalia	”	150 0	— 180 0
				Argentina	”	154 0	— 170.0
				8. XI. Eesti või	”	1741	— —
				Läti või I sort	”	—	— —

Hamburg.		Saksa „Eksport“, 50 kgr. eest termiin		£	14/6 ³ / ₄	—
10. XI. Nisu			Jaava 50 kgr. eest termiin	”	—	—
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 236—240		American Fine Granulated 50 kgr. eest	”	—	—
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl. 16.80			Riis			
Hard Winter, cif 100 kgr. eest termiin	fl. 13.65		Burmah II, 50 kgr. eest	”	14/9	
Ameerika jahu, cif. 100 kgr. eest termiin	\$ 7 - 8 ¹ / ₂		Rasv			
9. XI Odrad, talve			Purelard American, 100 kgr. eest	\$	32 ¹ / ₄	
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 198—208		Steamlard 100 kgr. eest	”	30 ¹ / ₄	
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 218—224		Või, Berliini en gros hinnad, tsentneri eest	Rmk.	—	—
Odrad, suve			Sisemaa I sort	—	—	
Sisemaa, tonni eest	” 220—225		Välismaa I sort	”	210—214	
10. XI. Suhkur			” II ”	”	—	
C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest loco	£ 14/7 ¹ / ₂		” III ”	”	—	
			8. XI. Eesti voi	”	190—194	
			Läti või, punane	”	—	
			” must	”	—	

Välisbörsid :

	L O N D O N										
	29. X	31. X	1. XI	2. XI	3. XI	4. XI	5. XI	7. XI	8. XI	9. XI	10. XI
Frank . . .	124.09	124.08	124.09	124.08	124.02	124.02	124.05	124.02	124.04	124.05	124.05
Dollar . . .	4.8706	4.8662	4.8656	4.8650	4.8658	4.8662	4.87	4.8702	4.8702	4.8707	4.8712
Rootsi kroon	18.09 ¹ / ₈	18.09 ¹ / ₄	18.09 ¹ / ₄	18.09 ¹ / ₂	18.10	18.10 ¹ / ₂	18.10 ¹ / ₄	18.10 ¹ / ₂	18.10 ¹ / ₂	18.10 ¹ / ₈	18.10 ¹ / ₈
Daani kroon	18.17 ¹ / ₈	18.17 ¹ / ₈	18.17 ¹ / ₈	18.17 ¹ / ₄	18.17 ¹ / ₄	18.17 ¹ / ₄	18.17 ¹ / ₂	18.17 ¹ / ₄	18.17 ¹ / ₄	18.17 ³ / ₄	18.17 ³ / ₄
Norra kroon	18.48 ¹ / ₂	18.48	18.45	18.45	18.45 ¹ / ₂	18.46	18.47	18.46 ¹ / ₂	18.45	18.46	18.46
Saksa mark	20.38 ³ / ₄	20.38 ³ / ₄	20.39 ¹ / ₄	20.39 ⁷ / ₈	20.40 ¹ / ₈	20.40 ¹ / ₈	20.39 ³ / ₄	20.41 ³ / ₈	20.43	20.44	20.43 ³ / ₄
Soome mark	193.30	193.30	193.27	193.25	193.25	193.28	193.25	193.27	193.25	193.20	193.32
Floriin. . .	12.08.72	12.08.62	12.08.75	12.80.62	12.08.06	12.08.09	12.07.5 ⁸ / ₈	12.07.25	12.07.25	12.07.43	12.07.93
Liir	89.14	89.14 ¹ / ₄	89.12	89.13	89.12	89.12	89.15	89.18	89.18	89.35	89.52
Helveetsia fr.	25.25 ¹ / ₈	25.25 ¹ / ₈	25.25	25.25 ⁵ / ₈	25.25 ¹ / ₂	25.25 ⁵ / ₈	25.25 ¹ / ₄	25.25 ³ / ₄	25.25 ³ / ₈	25.25 ¹ / ₂	25.25 ³ / ₄
Tshehhosl.kr	164.31	164.31	164.30	164.25	164.18	164.25	164.3 ⁸ / ₈	164.25	164.25	164.25	164.34
Belgia frank	34.94 ³ / ₄	34.95	34.94 ³ / ₄	34.94 ⁵ / ₈	34.93 ¹ / ₄	34.93 ⁵ / ₈	34.93	34.93 ¹ / ₂	34.93 ³ / ₈	34.93 ⁷ / ₈	34.94
Shillingid .	34.49	34.50	34.50	34.48	34.48	34.50	34.50	34.50	34.48	34.49	34.50
Poola slot .	43.00	43.00	43.00	43.50	43.50	43.50	43.00	43.50	43.00	43.00	43.50
Pengo . . .	27.78 ³ / ₈	27.78 ³ / ₈	27.78 ³ / ₈	27.78 ³ / ₈	27.78 ³ / ₈	27.78	27.78	27.78 ¹ / ₈	27.78	27.78 ¹ / ₈	27.78 ¹ / ₂
Latt	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20
Litt	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00
Tsherv. . .	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—
Kuld p/unts.											
Hõbe p/unts	2/17 ⁸	2/21 ¹⁶	2/21 ⁸	2/21 ⁴	2/28 ⁸	2/21 ⁸	2/25 ¹⁶	2/27 ¹⁶	2/23 ⁸	2/28 ⁸	2/21 ²
Plaat. p/unts							222 6—225				

	B E R L I N										
	29. X	31. X	1. XI	2. XI	3. XI	4. XI	5. XI	7. XI	8. XI	9. XI	10. XI
Naelsterling	20.39	20.401	20.388	20.396	20.408	20.401	20.397	20.401	20.428	20.448	20.445
Frank . . .	16.435	16.44	16.435	16.44	16.455	16.45	16.435	16.445	16.47	16.48	16.485
Dollar . . .	4.186	4.188	4.1875	4.1890	4.1925	4.189	4.1885	4.1895	4.195	4.1945	4.1965
Rootsi kroon	112.68	112.73	112.69	112.73	112.67	112.66	112.64	112.68	112.83	112.95	112.95
Daani kroon	112.21	112.38	112.25	112.26	112.31	112.27	112.25	112.30	112.45	112.50	112.48
Norra kroon	110.25	110.35	110.50	110.50	110.52	110.43	110.45	110.52	110.65	110.45	110.75
Soome mark	10.548	10.552	10.547	10.049	10.554	10.548	10.546	10.552	10.557	10.568	10.568
Floriin. . .	168.75	168.80	168.66	168.68	168.90	168.88	168.85	168.92	169.22	169.21	169.22
Liir	22.855	22.18	22.875	22.89	22.885	22.885	22.88	22.885	22.91		22.82
Helveetsia fr.	80.72	80.80	80.85	80.77	80.79	80.77	80.76	80.78	80.95	80.875	80.915
Tshehhosl.kr.	12.405	12.419	12.409	12.414	12.421	12.415	12.415	12.415	12.435	12.438	12.431
Belgia frank.	58.33	58.37	58.35	58.36	58.405	58.397	58.375	58.39	58.47	58.50	58.505

Värvid, nigrosiin, veessulav, välism. pd.	9600
" tsinkvalge, välism. . . . . "	1350—1400
" tinavalge, " . . . . . "	1250—1300
" ooker, " . . . . . "	360—470

Väetisained,	
salpeeter, Norra 100 kg. kott	—
" " Tshili . . . . . pd.	—
" superfosfaat 18—20% 6 pd. kott	—
" thomasjahu 16—17% 100 kg. . . . . "	—
" kaalisool 30% 100 kg. . . . . "	—
" " 40% . . . . . "	—
" kaniit 12% . . . . . pd.	—
Väävelhapuammoniaak 75 kg. kott	—
Lubjalämmastik 100 kg. . . . . "	—
Vosvoriit, Eesti 6% . . . . . "	—
Eesti rikast. vosvoriit 28—30% . . . . . "	—
" 100 kg. . . . . "	—
Paber, rotatsiooni . . . . . pd.	440
Tsement, Portland, Kunda	
pütt 10 pd. 10 nl. . . . . tünn	875
Tsement, Aseri . . . . . "	875
Kriit, toores . . . . . pd.	—
" pestud . . . . . "	120—125
Asfalt . . . . . "	120
Kivitorv, välismaa . . . . . "	—
Lubi . . . . . "	43—50
Kips, tükkides . . . . . "	25
" jahvatatud . . . . . "	40
" krohvimise . . . . . "	60—70
Tullitükk, orig. kast (5000 toosi)	6200—7300
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnahast, Is. . . . . pd.	5800—6200
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort . . . . . "	6000—6600
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort . . . . . "	5800—6200

Liverpooli börs: Puuvill.

7. nov. Ameerika Fully Middling Inglise naela (lbs) eest Inglise pensi (d) loko 11.77, jaan. 11.19, märts 11.14, mai 11.11.
8. nov. Ameerika Fully Middling Inglise naela (lbs) eest Inglise pensi (d) loko 11.84, jaan. 11.24, märts 11.19, mai 11.16.

Prahid:

Lina	
Tallinn — Stettiin . . . . . tonn sh.	22/6
" — Gent . . . . . " "	24/—
" — Dundee . . . . . " "	37/—
" — Belfast . . . . . " "	52/—

Takud

Puumaterjalid

	Standard	
Tallinn — London	sh.	—
" — E. C. C. P. (Inglise idarand)	" "	—
" — Antwerpen	" "	40/—
" — Southampton	" "	—
" — Manchester	" "	55/—
" — Amsterdam	" "	—
" — Dundee	" "	—

25% talve juuremaks.

Segakaup

Tallinn — Stettiin . . . . . tonn sh.	12—25/—
" — London	—
" — Stokholm	Rk. 12—30

Või

Tallinn — Stettiin . . . . . tünn sh.	1/6
---------------------------------------	-----

Kartulid

Tallinn — Stokholm . . . . . tonn Rkr.	10—
--	-----

Tallinna börsi kursisedel.

		31 X	2. XI.	1 XI.	7. XI.	9 XI.	11 XI.
New-York	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	373	373	373	373	373
	M.	—	374	374	374	374	374
London	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	1817	1815	1817	1817	1817
	M.	—	1822	1820	1822	1822	1822
Berliin	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	89.10	89.00	89.00	89.00	88.85
	M.	—	89.70	89.60	89.60	89.60	89.45
Helsingi	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	9.39	9.39	9.39	9.39	9.39
	M.	—	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43
Stokholm	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	100.35	100.25	100.30	100.25	100.25
	M.	—	100.95	100.85	100.90	100.85	100.95
Kopenhaagen	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	10.00	99.90	99.90	99.90	99.95
	M.	—	100.60	100.50	100.50	100.50	100.55
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	98.30	98.30	98.35	98.35	98.45
	M.	—	99.10	99.10	99.15	99.15	99.20
Pariis	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	14.65	14.65	14.65	14.65	14.65
	M.	—	14.90	14.90	14.90	14.90	14.90
Amsterdam	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	150.00	150.00	150.15	150.20	150.30
	M.	—	150.80	150.80	150.95	151.00	151.10
Riia	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	72.00	72.00	72.00	72.00	72.00
	M.	—	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50
Zürich	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	71.90	71.90	71.90	71.90	71.90
	M.	—	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	51.95	51.95	51.95	51.95	51.95
	M.	—	52.45	52.45	52.45	52.45	52.45
Milano	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	20.40	20.35	20.35	20.35	20.25
	M.	—	20.80	20.75	20.75	20.75	20.65
Praha	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05
	M.	—	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25
Viin	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	52.70	52.60	52.60	52.60	52.60
	M.	—	53.20	53.20	53.20	53.20	53.20
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	65.45	65.35	65.35	65.35	65.35
	M.	—	66.15	66.05	66.05	66.05	66.05
Varssavi	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	41.60	41.50	41.50	41.50	41.50
	M.	—	42.80	42.70	42.70	42.70	42.70
Kaunas	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	36.80	36.80	36.80	36.80	36.80
	M.	—	37.40	37.40	37.40	37.40	37.40
Moskva tshekk	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	191.50	191.50	191.50	191.50	191.50
	M.	—	193.00	193.00	193.00	193.00	193.00
Eesti kroon	T.	—	100	100	100	100	100
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—

Eesti Pank.

Äriseis 31. oktoobril 1927. a.

Aktiva.

Passiva.

Riigikassatähed ja vahetusraha	218.581.521.—	Põhikapital	250.000.000.—
Kuld kangides	512.048.518.—	Tagavara- ja eritagavarakapital	400.526.897.—
Välisvaluuta	39.493.377.—	Kustutus- ja kinnisvarakapital	32.287.051.—
Väliskorrespondendid	843.167.567.—	Panga ametn. ja teenij. toetuskapital	15.288.200.—
Välisvekslid	57.569.670.—	Pangatähed liikvel	2.248.305.800.—
Sisevekslid	1.771.310.912.—	Hoiusummad	225.904.215.—
Konto-korrentlaenuid	3.754.365.492.—	Riigikassa erihoiulummad	2.399.088.746.—
Mitmesugused kindlustatud laenuid	106.557.188.—	Riigikassa jooksev arve, ...	227.088.658.—
Garantiide deebitorid	292.983.032.—	Riigiasut. jooksv. arved ja deposiidid	897.738.246.—
Väärtpaperid	148.692.857.—	Jooksvad arved	532.923.577.—
Muud aktivad	446.995.928.—	Kohustused välisvaluutas	58.024.851.—
		Garantiide kreditorid	292.983.032.—
		Muud passivad	611.606.789.—
			<u>8.191.766.062.—</u>
			<u>8.191.766.062.—</u>
Väärtused depoons	1.569.879.092.—		
Inkasso dokumendid	289.268.793.—		

JUHATUS.

Soovitame ladust ja võtame tellimisi vastu järgmiste artiklite peale igasugustes mõõtudes:

**praeahjud,
pliidiuksed,
kriskauksed,
ahjuuksed,
tahmauksed,
keriseuksed,
auruklapid,
õhuvoolurestid,
nutrischeibid,
aknagarnituurid,
aknahinged ja
akna nurkraud jne.**

Töö kiire ja korralik, hinnad soodsad.

Metallitehas „TÖÖSTUR“

Tallinnas, Narva mnt. 63, tel. 40-36.

Telegrammi aadress: TÖÖSTUR-TALLINN.

G. Scheel & K^o

Tallinnas.

Äriseis 31. oktoobril 1927. a

Kassa ja arved teistes pankades	22.643.541.50	Aktiakapital	75.000.000.—
Väärtpaberid	16.927.476.—	Tagavarakapital	75.000.000.—
Laenu ja vekslid	1.292.827.402.—	Spetsiaal tagavarakapital	8.000.000.—
Korrespondendid:		Kustutuskapital	22.000.000.—
„Loro“ 45.203.502.50		Hoiusummad	647.877.789.—
„Nostro“ 143.392.524.50	188.596.027.—	Korrespondendid:	
Akkreditiivid, garantiid ja muud	653.855.998.50	„Loro“ 14 911.074.50	
Ärikulud	29.657.467.50	„Nostro“ 750.535.734.50	765.446.809.—
Liikumata varandus	60.000.000.—	Akkreditiivid, garantiid ja muud	568.166.074.50
Muud aktivad	26.175.979.—	Protsendid ja komisjon	62.190.259.50
		Muud passivad	58.948.533.—
		1926. a. kasu saldo	8.054.426.50
	Emk. 2.290.683.891.50		Emk. 2.290.683.891.50

Inkasso dokumendid Emk. 249.938.378.—

Väärtused depoo „ 798.868.727.—